SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 58. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 28, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 28-го БЕРЕЗНЯ 1995 р. Ч. 58. РІК CII.

ЗРОСТАЄ КОНФЛІКТ МІЖ ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ І ПРОКУРАТУРОЮ

Київ (Р. Р.). — Тут 21-го березня в газеті „Час", що є друкованим органом народного Руху України, надруковано інтерв'ю з заступником генерального прокурора Ольгою Колінько.

Вона розповіла, що, відразу ж після арешту радника голови українського парламенту Віктора Боженара, Олександер Мороз викликав до себе генерального прокурора і керівника правоохоронних органів та зажадав доповісти, що в них проти Боженара. Коли ж проти В. Боженара порушили карну справу, розповіла О. Колінько, у Президії Верховної Ради зчинилася справжня паніка. „Олександер Мороз безперервно телефонував генеральному прокуророві: звільни Боженара, звільни!"

Журналіст Іван Безсмертний зауважив, що в такий самий спосіб знімали з постів колишнього генерального прокурора Віктора Шишкіна, коли він порушив питання незаконного отримання помешкань депутатами. Тодішній голова Верховної Ради Іван Плющ, теж зажадав звіту генерального прокурора і, порушуючи закон, за відсутности В. Шишкіна, парламент звільнив його з праці. О. Колінько погодилася, що і цього разу дії парламенту не можна розцінювати інакше, ніж як помсту. О. Колінько також підтвердила, що імена О. Мороза і двох його заступників Ткаченка і Дьоміна фігурують у розпочатих карних справах, а вони „замість того, щоб зрезигнувати, самі хочуть судити". На думку заступника прокурора, звіт генерального прокурора затівається, щоб зняти Владислава Дацюка і посадити на його місце „кишенькового" генерального прокурора, який би виконував їхні вказівки.

Інші газети повідомили, Президія Верховної Ради України оголосила також війну Григорієві Омельченкові, який очолює парляментарну комісію боротьби з організованою злочинністю. Особливо після того, як Омельченко показав на екрані телевізії документи, підписані керівниками українського парляменту. За словами Г. Омельченка, комісія з'ясувала, що окрім охтирського кредиту на 30 біл. карбованців, О. Мороз причетний разом з В. Боженаром до видачі кредиту на 80 біл. карбованців для інженерного центру "Труд". Директор інженерного центру В. Боженар, отримавши гроші, негайно зареєстрував дві комерційні структури. Весь кредит пішов на „прокрутки", з яких він отримав доходу 23.4 більйона карбованців. Крім того, порушено карну справу з приводу вбивства, арештовано одного з керівників комерційного банку та інших урядових осіб. Омельченко підтвердив, що тиск чиниться і на нього, тому, якщо перешкоджатимуть слідству, він готовий оприлюднити імена всіх причетних до справ високих урядових осіб.

Фракція соціялістів захищає О. Мороза

Київ (Р. Р.). — Тут у вівторок, 21-го березня, в газеті „Голос України" надруковано заяву парляментарної фракції соціялістів, у якій сказано, що арешт Віктора Боженара несправедливо пов'язується з діяльністю голови Верховної Ради Олександра Мороза. При цьому, пишуть автори заяви, замовчується той факт, що український інженерний центр „Труд" створювався ще в лютому 1994 року не Морозом і не нинішнім парляментом, а колишнім Президентом України Леонідом Кравчуком та тодішнім прем'єр-міністром Леонідом Кучмою.

Соціялісти радять шукачам сенсацій поцікавитися, чому це такі кредити під державні програми, супроводжувані пильним контролем Національного Банку України і компетентних органів, оголошуються злочином. Безліч питань виникає і навколо арешту Боженара, пишуть автори заяви.

„Чекають на відповідь і ті питання, на які вже давно минули всі терміни. Де ті більйони долярів, що „втекли" до закордонних банків? Хто і як нагрів руки на афері друкування гривні? Яка доля більш як 400 мільйонів долярів кредиту, отриманого свого часу від ЗСА? Чому не доведено до кінця справу щодо афери з „Бласко", яка тягнеться роками, хто покриває дійових осіб і виконавців її? Як мається справа Звягільського? І, зрештою, чи зіставні 80 більйонів карбованців кредиту НБУ, виділених на державну програму, з отими величезними сумами в долярах, украденими в нашої держави?, — запитують автори заяви, закликаючи Григорія Омельченка та членів Комісії боротьби з корупцією і організованою злочинністю саме туди спрямувати активну діяльність.

Соціялістична фракція Верховної Ради рішуче засудила „негідні методи брудного політичного шантажу Олександра Мороза" і вимагає від Верховної Ради, Президента України, Генеральної прокуратури забезпечення законности, цілковитої об'єктивности та повної гласности усіх обставин згаданої та інших справ. Соціялісти звернулися до політичних сил і рухів із закликом виступити на захист чести голови українського парляменту і дати рішучу відсіч провокаторам у їхній деструктивній діяльності.

Н. Ґінґріч скритикував пресу

Ню Йорк. — У п'ятницю, 24-го березня, спікер Палати Репрезентантів Нют Ґінґріч виступив у манґеттенському готелі „Ґілтон" на сніданКУ, який організувала в його честь „Асоціяція за кращий Ню Йорк"

Звертаючись до більш ніж тисячі учасників сніданку, підприємців, членів міських структур влади і громадських активістів, Н. Ґінґріч сказав, що преса країни поширює неправдиві опінії бюрократів і лібералів, нібито республіканці своїми програмами погіршать становище жінок і дітей.

Н. Ґінґріч назвав „низькою демагогією" спроби журналістів зобразити його монстром, який збирається відібрати від дітей шкільні обіди і сніданки. Він підкреслив, що Конгрес нового скликання збільшує програму безплатного харчування школярів на 4.5 відсотка, а допомогу для жінок і дітей буде збільшено „понад усі проєкти Президента Клінтона". „Чому ж про це не повідомляє наша преса? Просто ганьба, що наші найбільші газети охоче повторюють брехню лібералів, які захищають бютркратів, прикриваючись дітьми", — сказав Н. Ґінґріч.

Під час зустрічі в „Ґілтоні" декілька сотень демонстрантів перед готелем викрикували антиреспубліканські лозуги і піднімали над головами плякати, протестуючи проти наміру республіканців зменшити федеральні видатки, що, на думку демонстрантів, негативно позначиться на соціяльних програмах.

До злочину в Токіо причетна секта „Аум"

Токіо. — Понад тисячу японських поліціянтів, при активній допомозі армійських формацій, продовжують обшукувати приміщення головної оселі буддійської секти „Аум Сінрікіо" (Вчення істини Аум) у селі Кітакуссіокі, поблизу знаменитої гори Фудзіями, де декілька днів тому знайдено велику кількість хемікатів, здатних служити сировиною для виготовлення бойового паралітичного газу зарін. Саме цей газ застосували злочинці 30-го березня в токійській підземці, спричинивши смерть багатьох людей.

Поліція виявила, що всі приміщення секти у країні устатковані потужними механізмами для очищення повітря. Експерти вважають, що керівники секти заздалегідь готувалися захистити себе під час ними ж запляного застосування сильнодіючих отруйних речовин.

У селі Кітакуссіокі знайдено невелику хемічну фабрику, і цей факт аж ніяк не можна пов'язати з релігійною діяльністю „Аум Сінрікіо". Там же знайдено сотні мішків, металевих бочок, пластикових і скляних слоїків з різними хемікатами, в тому числі з ацетонотрилом, яким терористи розчинювали зарін перед тим, як застосувати його у підземці.

В особистих сховах керівника секти Сіоко Асагари знайдено 700 міл. єнів (приблизно 7 міл. дол.) і 10 кілограмів золота у зливках.

У сільському шпиталі сектанти силою втримували декількох пацієнтів, вимагаючи від них великих пожертвувань у майні і грошах.

Не зважаючи на цілком достатню кількість доказів причетности „Аум Сінрікіо" до злочину, японські правоохоронні органи все офіційно не звинуватили секту у здійсненні терористичної акції. Триває докладне вивчення всіх обставин цієї справи. Правні експерти хочуть зрозуміти, що саме спонукало сектантів застосувати смертоносний зарін проти мирних громадян своєї країни.

ДОНЕЦЬКЕ. — Факультет журналістики Донецького Відкритого Університету названо іменем Владислава Лістьєва. Таке рішення ухвалили загальні збори студентів та викладачів, які вирішили увіковічнити пам'ять тележурналіста. Забезпеченева компанія „Донецьк-Аско" оголосила про безплатне забезпечення штатних журналістів усіх редакцій газет міста на 500 мільйонів карбованців кожного на випадок смерти, травми чи інших непріємних наслідків у наслідок замаху.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. — Тут у помешканні, де проживала молода родина глухонімих, знайдені трупи господаря і його 22-річної дружини, їхньої півторарічної доньки та вісьмирічної племінниці. Місцеві правоохоронні органи кинули всі сили на пошуки убивць.

Г. Клінтон відвідує Пакистан

Ісламабад. — Гілларі Клінтон, Перша лейді, почала поїздку по країнах Південносхідньої Азії. Метою її візити є закликати держави цього реґіону запроваджувати рівні права для жінок, а також посприяти зміцненню зв'язків ЗСА з цими країнами.

В Ісламабаді Г. Клінтон, з огляду на пізню годину, не взяла участи в урочистій церемонії, однак виступила з котроткою заявою, в якій, між іншим, сказала: „Я сподіваюся, що моя візита допоможе американцям і мешканцям ваших країн скористатися здобутками цивілізації в єдиній родині народів".

Г. Клінтон має намір у кожній азійській країні зустрітися з активістками жіночого руху, а також відвідати шпиталі і школи. Американський диплома́т, який супроводжує Г. Клінтон, сказав, що президент Билл Клінтон очікує, що візита Пешої лейді допоможе відновити добрі стосунки між ЗСА і Пакистаном, дещо зіпсуті після вбивства мусульманськими терористами двох американських дипломатів у Карачі.

З Пакистану Г. Клінтон поїде в Індію, Банґлядеш і Срі Лянку.

Прем'єр-міністер Пакистану Беназір Бгутто відвідає З'єднані Стейти Америки у квітні.

Н. Щаранський плянує створити нову партію в Ізраїлі

Джерзі Ситі, Н. Дж. — У щоденнику „Вашинґтон Пост" з 14-го березня появилася стаття кореспондента цієї газети з Ізраїля, в якій він аналізує можливість відомого дисидента і приятеля українців Натана Щаранського очолити партію жидів-емігрантів до Ізраїля у виборах, що мають там відбутися в 1996 році.

Н. Щаранський, який дав відповідне інтерв'ю на цю тему для газети „Вашинґтон Пост", пояснив, що перед трьома роками він навіть не думав про таку можливість. Однак тепер коли число емігрантів із колишнього СССР до Ізраїля постійно зростає, ситуація, на його думку зовсім змінилася. Це тому, що велика кількість емігрантів не є задоволена політикою двох існуючих в Ізраїлі партій, а кількість тих жидів, які з приводу економічної кризи і антисемітизму в Росії переїдуть у найближчих роках до Ізраїля може збільшитися на ще один мільйон і це змінить обличчя цілої держави та дасть силу емігрантам бути передовими в усталені політики.

Вже в попередніх виборах 50 відсотків російських емігрантів голосувало на партію Іцака Рабіна, але тепер вони не є вдоволені із політики його партії. Саме Н. Щаранський має можливість зробити для емігрантів більше ще й тому, що вони уважають його справжнім провідником і героєм. Це спонукує його тепер поважно плянувати про заснування нової партії та від неї кандидувати у виборах в 1996 році, бо, як каже, в інакшому випадку емігранти з Росії готові взагалі не голосувати.

Пологові будинки у Львові спорожніли

Київ (Р. Р.). — Згідно з останніми повідомленнями, жінки відразу ж після народження немовляти намагаються залишити лікарню. А вдома не завжди є необхідні умови і немає лікарського догляду. Публікації про викрадення і продаж немовлят викликали паніку серед молодих матерів.

Міністер внутрішніх справ України Володимир Радченко на останній пресовій конференції сказав, що у Львові діє сильна слідча бригада і начальник обласної міліції щотижня доповідає про результати міністрові. Однак подробиці до завершення слідства публікуватися не будуть.

Багато жінок зробили заяви і навіть оприлюднили в різних газетах розповіді, як у них народилися цілком здорові діти, а пізніше їх повідомили, що діти повмирали. Лікарі, котрі помічали свого часу щось підозріле тепер дають свідчення. В більшості випадків матерям не віддавали дітей ховати, а комy віддавали, то вони розповідали, що трупики були зовсім не схожі на їхніх дітей, ні розміром, ні кольором.

Газета „Кієвскіє Новості" з 17-го березня повідомила, що Львівське обласне управління охорони здоров'я провело закриту колеґію на тему торгівлі немовлятами. Хоч ніхто нічого не повідомляв, але кудись зник головний лікар Львівської обласної лікарні. Начебто взятий під охорону керівник міського перинатального центру, затримано кілька осіб і в районах Львівщини.

Начальник центру громадських зв'язків львівського управління міліції повідомив, що слідство у справі торгівлі „живим товаром" ведеться. Однак наступного дня той же центр поширив спростування, що, мовляв, їхній центр ніяких повідомлень для преси не давав, а в газетних публікаціях допущені вигадки. У спростуванні особливо наголошувалося, що до злочинів непричетні високі урядові особи.

Водночас пологові будинки области надсилають до Львова інформацію про число новонароджених, мертвонароджених і викидів за останній п'ять років.

Помер М. Карачевський, секретар 221-го Відділу УНС

Чикаґо. — Тут у п'ятницю, 24-го березня ц. р., помер Михайло Карачевський, секретар 221-го Відділу УНСоюзу та активний член місцевої громади.

М. Карачевський народився 14-го жовтня 1928 року в селі Загіречко Ходорівського повіту в західній Україні. Під час Другої світової війни служив у формації „юнаків". Після приїзду до ЗСА після війни служив в американській армії в часи Корейської війни. Крім УНСоюзу, був активний в місцевому Відділі УККА та Осередку СУМА.

Похорон відбувся у вівторок, 28-го березня, з катедри св. Миколая на цвинтар св. Миколая.

Св. п. М. Карачевський

Залишив у смутку дружину Галину, доньку Наталку з мужем Левком і дітьми Стефанією та Іванком, доньку Ганнусю і сина Івана з дружиною Сузанною.

Кримчани мають змогу отримати російське громадянство

Симферопіль (УНІАР). — Тут 20-го березня у приміщення Верховної Ради Криму розпочало працю візне консульство російської амбасади в Україні. Населення Криму поінформовано, що за російськими законами дозволяється мати подвійне громадянство, отже всі бажаючі можуть з'явитися в консульство і отримати російське громадянство.

Лідер „Русской партії Криму" Сергій Шувайніков назвав це обманом, зазначивши, що збір документів на отримання російського громадянства здійснюватиметься протягом 10-ох місяців. Крім того, щоб отримати громадянство Росії, треба офіційно відмовитися від українського громадянства. А це створить соціяльне напруження у Криму.

Деякі коментатори пов'язують відкриття російського консульства у Симферополі із створенням напруги на півострові, оскільки місцеве населення фактично ніяк не реагувало на ліквідацію президентури та скасування кримської конституції.

Приїзд консульської групи пов'язаний із зверненням Верховної Ради Криму до президента Росії з проханням скерувати таку групу для надання російського громадянства усім бажаючим.

КИЇВ. — Конституційно-Демократична Партія України закликає розпочати переговори між керівництвом України і Автономної Республіки Крим. Конституційні демократи назвали рішення Верховної Ради України щодо Криму „типовим прикладом того, як хороша мета — єдність України — може бути спотворена засобами". Втручання Верховної Ради України у справи Криму, на думку кадетів приведе до об'єднання антиукраїнських сил на півострові. Крім того, вважають вони, після рішення українського парляменту практично неможливо уникнути втручання у кримсько-українські справи третіх країн. Тому КДПУ закликає обидві сторони відмовитися від дальших політичних рішень і розпочати переговори між керівництвом України і Криму.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 23-ГО БЕРЕЗНЯ, президент Билл Клінтон виступив у Білому Домі перед групою кореспондентів університетських і коледжових газет, обороняючи програму дії сприяння меншинам.Він підкреслив свою настанову перевірити існуючі програми, зробити якщо потрібно зміни, але в ніякому разі не ліквідувати програми, як цього домагаються республіканці, називаючи її дискримінуючою. Крім того Президент запевнив, що ніколи не погодиться на те, щоб зменшити позичкові програми для студентів, що також є одною з пропозицій республіканців у їхніх пошуках зменшити державні видатки, щоб таким способом сприяти зменшенню державного дефіциту.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 23-ГО березня, провідник демократичної меншости в Палаті Репрезентантів Ричард Ґепгард заявив, що тільки як республіканці закінчать свою 100-денну програму „Контракту з Америкою", він урочисто запропонує програму демократів. Він також відразу підкреслив і те, що їхня програма в першу чергу зосередить свою увагу на таких важливих питаннях, як праця, життєвий рівень, охорона здоров'я, освіта та злочинність. „Ми говоритимемо про справи, які повинні були мати місце впродовж тих 100 днів", — зазначив Р.Ґефард.

ПРО ТЕ, ЩО МІСТО ВАШИНҐТОН має фінансові проблеми було відомо ще тоді, коли теперішнього посадника Маріона Беррі засудили ув'язненням, за наркоманство, а на його місце обрано когось іншого. Одначе вийшовши з тюрми, жителі міста знову обрали його посадником, бо не були вдоволені заходами його попередника зменшити міські видатки. Ставши знову посадником Меріон Беррі був таки змушений діяти, бо в іншому випадку містові грозить банкрутство, тому міська управа почала вводити негайні скорочення всяких міських послуг, звільняти з праці зайвих робітників і перереговорювати з профспілками про обниження заробітної платні. Все це, щоб оберегти місто від банкрутства, але воно не всім до вподоби, почались розрухи, протести та не надто спокійні демонстрації.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ ГУБЕРНАТОР Каліфорнії республіканець Піт Вілсон повідомив про оформлення свого „розвідчого" комітету виборчої кампанії, чим зблизився на кілька кроків ближче до президентських виборів 1996 року. Утворення такого комітету згідно з виборчими законами дає йому змогу збирати гроші на передвиборчу кампанію та в першу чергу на те, щоб відчути чи є будь-які можливості. П.Вілсон, якому 61 рік ,з тої нагоди оголосив кореспондентам засобів масової інформації, „ми принесли підставові зміни до Каліфорнії, тепер уважаємо своїм обов'язком принести їх цілій країні".

У ЧЕТВЕР, 23-ГО БЕРЕЗНЯ, Сенатська комісія комерції схвалила пропозицію про застосування гострих законів і грошових покарань тих осіб, які вживають комп'ютерну мережу для пересилання непристойного і порнографічного матеріялу. Запропоновано грошеві покарання аж до суми 100,000 дол. і також ув'язнення до двох років. Гостро запротестувала угрупування громадських свобід, які твердять, що це буде нарушенням приватности та свободи вислову. Згадана пропозиція є частиною законопроєкту про переоновлення існуючих законів передачі інформацій.

У СВІТІ

ПРЕДСТАВНИК міністерства закордонних справ Північної Кореї виступив в імені свого уряду з погрозою скасувати попереднє домовлення зі ЗСА „у випадку тиску з американської сторони", тобто коли Вашинґтон і далі наполягатиме на доставі Пйонґянґові ядерних реакторів, вироблених у Південній Кореї. Північна Корея вважає ці реактори ненадійними. Як відомо, згідно з угодою, підписаною між ЗСА і Північною Кореєю 21-го жовтня минулого року, Америка мала продати північним корейцям реактори на легкій воді, щоб відтак замінити ними ті, котрі дозволяють продукувати плютоній, придатний для створення ядерної зброї. Тепер Пйонґянґ погрожує продовжити працю над власною ядерною програмою.

ФРАНЦУЗЬКИЙ тижневик „Експрес" повідомив, що в минулому році Франція, в обхід запровадженого Радою безпеки ембарго, продала Іранові бойові ракети кляси „повітря—земля". У відповідь на це Іран нібито зобов'язався не застосовувати терористичних акцій проти французів. Оскільки „Експрес" не назвав джерела цієї інформації і, з огляду на її конфіденційний характер, не міг цього зробити, французький уряд, особисто прем'єр-міністер Едуар Балядюр, відкинув це звинувачення як безпідставне.

ЗБРОЙНА ОПЕРАЦІЯ турецьких військ проти курдських бойовиків на півночі Іраку є, на думку турецького прем'єр-міністра Тансу Чіллер, „вкладом Туреччини у боротьбу з міжнародним тероризмом". Всупереч офіційним запевненням турецького військового командування про цілковиту перемогу над курдами, збройні формації Курдської робітничої партії не тільки не мають наміру припинити боротьбу, але з кожним днем бої завдають турецькому контингентові все відчутніших ударів.

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ жертв Другої світової війни, який раніше у Латвії відзначали 9-го травня, рішенням парламенту перенесено на 8-ме травня. Коментуючи цю подію, заступник спікера латвійського парламенту Андрейс Крастиньш сказав:„Війна в Европі закінчилася 8-го травня, тому ми не маємо жодних підстав відзначати свято неіснуючого Совєтського Союзу, а тепер сусідньої російської держави, бо до Латвії воно на має ніякого відношення". На думку А. Крастиньша, латвійські вояки,які воювали по різні боки фронту, були мобілізовані совєтською і німецькою владою незаконно, обидві ці влади мали антилатвійський характер. Один агресор, Німечина, був переможений, а другий, Совєтський Союз, визнаний переможцем, вдруге окупував нашу країну".

У ПЕРШІ ДНІ квітня міністри культури країн Европейського союзу обговорюватимуть у Люксембурзі пропозицію щодо доступу в Европу американських кінофільмів і телевізійних програм. Згідно з проєктом, протягом найближчих десяти років телестанції будуть зобов'язані надавати европейській телевізійній продукції не менше, ніж половину етерного часу, не зайнятого новинами або спортом. Проти цього обмеження виступають Великобританія, Голляндія і деякі країни Північної Европи.

ЯПОНІЯ висловила офіційний протест на адресу Росії у зв'язку з тим, що російський військовий літак МіҐ-31 двічі порушив японський повітряний кордон. У ноті, переданій російській амбасаді В Токіо, підкреслюється занепокоєння з приводу цього „тривожного інциденту".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.

Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Майбутнє демократії

Повідомлення на сторінках преси про те, що після двомісячних міркувань і нарад Президент ЗСА Билл Клінтон вирішив таки поїхати до Москви і там разом з Борісом Єльцином святкувати перемогу Росії у Другій світовій війні, здивувало і розчарувало багатьох. Бо важко сьогодні знайти логічне вияснення на те, щоб найбільша демократична країна та світова потуга, на прикладах якої взоруються не тільки нові держави, але й цілий ряд тих країн, які намагаються ввести в життя принципи демократії, могла нехтувати головними засадами цієї ж демократії та постійно від них відступати, щоб тільки іти назустріч Росії та її кожночасним керівникам.

Погодитися їхати до Москви та бути присутнім на урочистостях і в той самий час знехтувати посиленою жорстокою офензивою російських військ у Чечні, де вже й так до цього часу, згідно зі статистикою міжнародних обсерваторів, згинуло понад 24,000 цивільного населення, не враховуючи вояків з обидвох сторін, це досить дивно Вигідно не звертати уваги на пляни Москви щодо продажу зброї Іранові та підписання договору про спорудження в Ірані ядерних реакторів. Зовсім вигідно не звертати уваги на виступи російського президента Б.Єльцина і Андрея Козирєва, міністра закордонних справ Росії , з критикою проти НАТО та плянів поширення цієї організації, не кажучи вже про підкреслення того, що Президент ЗСА буде учасником святкувань 9-го травня тільки в Москві, а до столиць держав інших альянтів поїде віцепрезидент Алберт Гор. І все це в ім'я чого? Можливого введення демократично-ринкової системи в Росії? Дивина та й годі! Президент найбільшої демократичної потуги в світі на мінімальний помах московського мізинчика та обіцянки не парадувати танків й іншого військового обладнання на Красній площі у Москві під час згаданих святкувань, відсуває все в забуття і спішить на поклик Б.Єльцина. Ну а для того, щоб показати, що Америка не тільки присвячує увагу Москві, вирішено по дорозі вступити до Києва.І тут аж проситься народна приповідка: „Богові свічка і дідькові огарок". Яка з цього користь для України? Навіть маючи широко розвинену уяву, таки важко збагнути. Останнім разом, коли Америка на чолі з Б.Клінтоном вирішили вирізнити Україну своєю присутністю, то обійшлися тригодинною зупинкою в переїзді на Бориспільському летовищі. Що Москві важко погодитися з думкою про те, що Україна самостійна держава і має повне право розпоряджатися долею свого майбуття, то ми знаємо. Однак щоб ЗСА вже вдруге трактували Україну тільки як пристановище для подорожуючих могутніх цього світу, починає пахнути окрайцем дарового куска хліба бідному своякові. А Єльцинові того тільки й треба, щоб цілому світові показати, що Америка підтримує всі його „сдєлки", включно з Чечнею.

Оправдуючи поїздку президента Билла Клінтона до Москви, високопоставлені урядовці Державного департаменту підкреслюють , що Росія, як ніхто інший, причинилась до перемоги у Другій світовій війні, тому їй належиться окрема пошана. Як вигідно забути за мільйони інших народів колишнього СССР і як типово всі заслуги приписувати тільки Росії. Дивно, що такі висококваліфіковані політики Державного департаменту не бачать того, що тут, Москві, не йдеться зовсім про Другу світову війну, а тільки про звичайну показуху світові, що Росія має підтримку Америки. Тим часом демократія та її принципи нехай почекають, може в майбутньому до них ще повернуться. Бо покищо вона починає бути дуже невигідною навіть для тих, що саме в її імені боролися в Европі під час Другої світової війни, щоб повернути демократії право на існування.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Петро Грицак

УКРАЇНСЬКА МОВНА КРИЗА

„Мово рідна, слово рідне", писав М. Шашкевич більш як півтора століття тому. Чому? Бо „хто вас забуває, той у грудях не серденько, тільки камінь має!" Це був час, коли українці Галичини (тоді ще їх називали „русинами") починали якраз рух за відродження української мови та літератури. Цікавим є, що вже тоді, у 1836 році, австрійський головний цензор Копітар звернувся у справі надрукування першої в Галичині книжки українською мовою, „Русалки Дністрової", до російського посла у Відні, як „консультанта". Відповідь була, розуміється, неґативною. Нічого Москва так не боялася тоді, як і не боїться сьогодні, як саме української мови, загальнорозмовної у щоденному житті. До деякої міри це також стосується української незалежної літератури та української незалежної системи освіти.

I

Як підкреслив недавно у своєму виступі перед українською громадою в Нюарку проф. А. Погрібний (колишній заступник міністра освіти України), Москва ставить навіть ще сьогодні якесь спільне міністерство освіти для цілої Співдружности Незалежних Держав вище, ніж формальний військовий союз чи спільне міністерство оборони. Тут виразно видно, невідомо в який раз, що Москва „сльозам не вірить". Вона хоче реалій, а не якихось загальних запевнень дружби й добросусідства, на які такі швидкі теперішні українські політики.

На жаль, тут мають останніми часами московські чинники поважні успіхи. Президент Кучма говорить відкрито про запровадження російської мови „від низів" як офіційної, бо створилися якісь трудноші з Верховною Радою, а не хоче, видно, видавати в тій дражливій для нього справі (бо це була виборча обіцянка) якогось нового „указу". З другої сторони, як заявив сам А. Погрібний, його наступник Ю. Бугай, зразу ж після того як прийшов до уряду в Міністерстві освіти, завів урядування російською мовою. Колишній прем'єр В. Масол зараз же після перебрання свого уряду затвердив, у великій кількості, видання університетських підручників російською мовою (фактично витискаючи заплячоване видання університетських підручників українською мовою). Після того, що мало місце за існування імперії зла, російська мова урядування в українському Міністерстві освіти є майже тим самим, як вибір якогось атеїста на Папу Римського! Такі є, однак, сьогодні реалії в Україні!

Ті, що мають відповідати за поширення української мови у всіх ділянках життя, а передусім в ділянці освіти, самі тієї мови, як якогось небажаного діялекту, взагалі не вживають, часом тільки із звичайного снобізму. Тому це є цілком логічно, що п. Бугай також закриває три українські університети, ніби „з економічних причин", серед них один на території Закарпаття, де є відомі москвофільські симпатії серед певних кіл, а сам А. Солженіцин нарікає, що „карпаторосів" змушують сьогодні говорити по-українськи. „Карпатороси" чомусь завжди тішилися спеціяльною увагою російських шовіністів.

(Закінчення буде)

Дора Рак

ДЕНЬ І МІСЯЦЬ ЖІНОК

За традицією березень — це місяць жінок і їх історії, відзначуваний офіційними проклямаціями, конференціями, семінарами. Бувало, однак, що лише один день — 8-ме березня — святкували як Міжнародний Жіночий День у всьому світі із гарним звичаєм в деяких країнах вітати тоді жінок квітами, подарунками. Однак введення проблематики жінок на міжнародний терен і посилення міжнародних акцій причинилися до зміни форми у відзначуванні ролі і місця жінок у суспільствах світу.

Цьогорічний березень незвичайний тим, що проходить під знаком Світової Жіночої Конференції, яка відбудеться в Пекіні у вересні цього року. Це збільшило активність жіноцтва і надало напрям тематиці різних святкувань, які відбувалися в рамках Організації Об'єднаних Націй. Кілька замітних зібрань з цієї нагоди мали місце в Ню Йорку, починаючи від інформативного панелю заходом Департаменту Публічної Інформації для НДЖО (Недержавних Організацій) у великій авдиторії бібліотеки ООН. Участь в ньому взяли Ґертруда Монґелла (Танзанія), колишня амбасадор, а тепер генеральний секретар конференції в Пекіні, та амбасадор Лусіл Маїр (Джамейка), яка була генеральним секретарем Світової Конференції в Копенгаґені у 1980 році. Обі жінки, відомі і активні в міжнародному світі, у своїх доповідях розповіли про перебіг і підсумки трьох попередніх світових жіночих конференцій в системі ООН:

I

У Мехіко Сиґі в 1975 році, де й започатковано Десятиріччя Жіночого Поступу; потім у Копенгаґені у 1980 році і в Найробі, Кенія, 1985 року, де закінчено Десятиріччя ухваленням клясичного вже документу „Стратеґія на майбутнє для поступу жінок до 2000 року". Цей документ під трьома основними принципами — рівноправність, поступ і мир, дав напрямні домагання для урядів країн, щоб здійснити права жінок у всіх ділянках суспільного життя, виходячи не із вузьких інтересів однієї суспільної групи, але для добра всього людства дорогою стабільного розвитку.

Не випадково в березні відбуваються також сесії Комісії Статусу Жінок, функціональної комісії ЕКОСОК (Економічна і Соціяльна Рада ООН). На цьогорічній 39-ій сесії (15 березня — 4 квітня) дві найважливіші точки програми — це закінчення тексту „Плятформа акції", документу на конференцію, та перегляд здійснювання постанов Найробі. Є видне поглиблення філософії жіночого руху в напрямі зміцнення „партнерства" чоловіків і жінок для спільної розв'язки складних проблем — при збереженні рівних прав жінок як основних „людських прав" і включення їх у всі дії на всіх вирішальних ступенях.

Треба пам'ятати, що вже недавні чотири світові міжнародні конференції Організації Об'єднаних Націй приділили значну увагу специфічним проблемам жінок, дітей і родини (у великій мірі під натиском НДЖО) та ухвалили відносні постанови, що ввійшли у заключні документи. А це були: „Конференція Землі" в Ріо-де-Жанейро, Бразилія, у 1992 році, що дала капітальну Аґенду 21; Конференція людських прав у Відні, Австрія, в 1993 році, де ухвалено нову Декляроцію і програму Акції, підтверджуючи цілі і принципи, зібрані у Чартері (1945) і в Універсальній Декляроції Людських Прав (1948); Конференція населення і розвитку в Каїрі, Єгипет (1994), яка у кінцевому документі „Програма акції" включила поступові, навіть контроверсійні, постанови для поліпшення долі жінок у світі; і врешті недавня вершинна Конференція соціяльного розвитку в Копенгаґені, Данія, в березні ц. р., що закінчилася Декляроцією і Програмою акції, зобов'язуючи держави дати першенство таким соціяльним проблемам як убогість, безробіття та нерівності в суспільстві.

Під час вершинної конференції в Копенгаґені відзначено Міжнародний Жіночий День 8-го березня. Делеґати окремих держав і представники НДЖО у виміні поглядів ствердили, що із 1.3 більйона потребуючих у світі 70–80 відсотків становлять жінки. Тому то, вважали дискутанти, треба приділити особливу увагу жінкам, що живуть у бідності (а це охоплює й дітей!), збільшивши їх участь у соціяльному розвитку та змінити ситуації, шкідливі для жінок (убогість, безробіття, знущання, нерівність платень, проституція, порнографія і т. д.). Тоді Л. Безлепкіна, міністер соціяльного забезпечення Російської Федерації звернула увагу також на труднощі жінок, спричинені змінами у політичній і економічній структурі країв Східньої Европи.

Усі постанови щодо жінок, прийняті на міжнародних конференціях держав, увійдуть в текст Плятформи акції (до ухвали на конференції в Пекіні). Значний вплив на зміст документів мали численні НДЖО, переважно жіночі. Їх сотні тепер у будинку Організації Об'єднаних Націй під час нарад Комісії Статусу Жінок, бо й підготовляється до Форуму НДЖО, що відбудеться в Пекіні під кличем „Гляньте на світ очима жінок". Представниці НДЖО відбувають наради, збираючись реґіональними групами або відповідно до тематичних зацікавлень. До ряду важливих проблем, як, наприклад, проблеми освіти, здоров'я, довкілля, праці, дітей, дискримінації, знущань, порушення людських прав і т. д. долучилося новіше явище — специфічних проблем жінок в країнах на переходовому економічному і політичному етапі. Тут активні українки із МММ (Світовий Рух Матерів) і СФУЖО та кілька жінок з України, що перебувають в ЗСА (на американських ґрентах або спонзорствах).

(Закінчення буде)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

НЕ ВІРТЕ ОЧАМ СВОЇМ...

Ще в шкільні роки в моїй пам'яті закарбувався афоризм, дослівно його я зараз не можу відтворити, однак він звучить приблизно так: якщо на клітці слона побачите напис лев, то не вірте очам своїм. А чому саме зараз пригадався цей вислів, можна буде довідатися з дальшої моєї розповіді.

Відразу повинен я заявити, що не маю наміру вступати в дискусію з д-ром Омеляном Беєм з приводу Стрийської ратуші, зображеної на світлині, яка вміщена в англомовній Енциклопедії України. Гадаю, що його міркування з цього приводу, викладені в статті „Чи була у Стрию ратуша?" („Свобода" ч. 48), заслуговують на увагу.

Як пам'ятають читачі, в кінці згаданої вище публікації відтворено плян Стрия XVIII століття, на якому крім кількох церков та інших опоруд зображено дорогу, яка півколом обіймає місто. І щоб ні у кого не було сумніву в тому, що це сталеві маґістралі, під мапою подано пояснення, яке підтверджує, що то є залізниця.

Про „відкриття", зроблене д-ром Беєм, історикам техніки нічого не відомо. Вони досі переконані, що перший паровоз був побудований Р. Тревітіком в Англії у 1803 році, а в 1814 році — Дж. Стівенсоном, що в Америці перша залізниця вступила до ладу в 1830 році.

А тепер принагідно перенестись до західньої України, де тільки у 1857 році почалося спорудження сталевої колії Львів — Перемишль. Через чотири роки, а саме 4-го листопада 1861 року, львів'яни урочисто зустріли перший поїзд, що прибув з Відня.

Що ж стосується Стрия, то „сталеві коні" з'явилися там не у XVIII столітті, а трошки пізніше — в 1873 році. Далі будівельники мали завдання прокласти залізницю до Мукачева, та в той час не вдалося подолати Карпат і тому рейки повернули в бік Станиславова. Роботи на цьому напрямку були завершені в 1875 році.

Вважаю, що тепер зрозуміло, чому мені пригадався афоризм, про який згадувалося на початку листа. Отож, не завжди вірте своїм очам.

А тим, хто цікавиться історією будівництва сталевих маґістралей на західньо-українських землях, можу запропонувати мою книжку, яка вийшла в 1991 році у львівському видавництві „Каменяр" під назвою „Львівська залізниця".

Анатолій Гороховський,
колишній редактор газети „Львівський залізничник"

Дес Плейнс, Ілл.

ШАНУЙМО В МІРУ

Є такий латинський крилатий вислів: „De mortuis sicut de vivis nil nisi verum", що українською звучить: „про мертвих, як і про живих, лише правду". Згадалась ця приповідка з давніх лекцій латини у львівській Академічній ґімназії, коли прочитав у „Свободі" з четверга, 16-го березня ц.р., допис Мар'яна Коця під заголовком: „Іван Кедрин — чи тільки спогад?", написаний з приводу недавньої смерти вельмишановного редактора. Про вийнятковість постаті покійного як журналіста, публіциста, культурно-політичного і громадського українського діяча впродовж майже всього нашого століття жодної суперечки бути не може. Це вже історичний факт. Єдине, що в дописі М. Коця вражає, це такі його слова: „і не принизимо його (йдеться про Шевченка), коли скажемо, що Іван Кедрин-журналіст був на рівні таких постатей, як Шевченко, Франко, Леся Українка в поезії; Хмельницький, Мазепа в політиці; Лисенко в музиці..."

Як той, хто впродовж понад 20 років мав особливу честь спілкуватися щоденно з радактором Кедрином у видавництві „Свобода", дозволю собі висловити переконання, що коли б покійний міг прочитати допис М. Коця, він напевно б сказав: „Так, приятелю, Ви дуже гарно написали, але все таки трохи 'пересолили'. Я не Шевченко, не Франко, не Леся Українка, не Хмельницький, не Мазепа і не Лисенко. Я — Іван Рудницький-Кедрин. І цього мені повністю вистачає".

Шануймо пам'ять наших провідних людей, але маймо відчуття міри.

Роман Ференцевич
Александрія, Ва.

І. Дибко-Филипчак

ЗНАЧЕННЯ МОВИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНИ

Василь Іванишин, Ярослав Радевич-Винницький, „Мова і нація". Видавництво „Відродження", Дрогобич, 1994. 224 стор. Ціна 4 дол (з пересилкою).

I

Будучи в минулому листопаді в Дрогобичі у педагогічному інституті ім. Івана Франка, в розмові з деканом Ярославом Радевичем-Винницьким ми багато уваги присвятили незавидній долі української мови. Подаровану мені книжку „Мова і нація" я читала не без хвилювання. Думаю, що було б гріхом не поділитися зауваженнями про зміст книжки, яка вийшла вже четвертим накладом. У книжці є передруки передмов до другого і третього видань. У передмові до четвертого видання читаємо, як народжувалося друге видання книжки: „У дні серпневого необольшевицького путчу 1991 року ми похапцем забирали мало не з-під друкарської машини примірники другого видання 'Мови і нації', аби встигнути заховати хоч частину накладу". В їхньому поспіху була необхідність, бо „...вже надходили розпорядження друкарям ... видавничі права, одержані від демократичної влади на Львівщині, путчистами анулювалися". Значить, була загроза конфіскації книжок, які „друкувалися без дозволу компартійної цензури". Але „Дякувати Богу, колесо історії зупинити не вдалося. Читачі отримали весь наклад другого видання. Проте і його виявилося недостатньо. Тому невдовзі з'явилося суттєво розширене третє видання. Але ні зацікавлення темою, ні попиту на книжку воно не спинило".

Із сказаного авторами бачимо, що пройшла книжка, наче підсніжка, холодні північні сніги, бо дало їй наснагу коріння в рідній землі і розцвіла ще в четвертому виданні. Та не слід поминути слово до третього видання, бо ж автори книжки вже виростали в Совєтському Союзі — Совєтській Україні в повному розумінні дійсности... Тому тим паче їхні пояснення заслуговують на увагу: „Черговий раз, після незліченних жертв і втрат, піднімається з колін народ Руси-України. Фізично почетвертований, на третину яничаризований, наполовину манкуртизований, поголовно зневажений — він здіймається на повен ріст, щоб 'у народів вольнім колі' знову оголосити на весь світ: 'Ще не вмерла Україна!' А далі автори наголошують значення мови: „Наша мова — це наша релігія, наша держава, наша минувшина, наша нація, наше майбутнє... Отож, не лише клянімося в любові до рідної мови, не лише плачмо над її долею, а працюймо для неї, вивчаймо... Пізнання мови — це пізнання народу, його єства, його душі..." Ось саме того роду розуміння мови стало моттом книжки, що складається з 24-ох розділів.

Не поминули автори й питання нації: „Нація — це найвища форма організації суспільства, яку дотепер виробило людство на шляху поступу". Ось цю „найвищу форму" займанці послідовно знищували, але не знищили, бо ще душа народу — мова —жила. Це змусило окупантів зосередити сили на лінґвоциді-мововбивстві: „Ось уже два століття ведеться свідома боротьба за мову в Україні. Протягом цих сімдесяти трьох тисяч днів мало коли світило лагідне сонце і йшли благодатні дощі над нашою мовною нивою. Не завжди було на ній багато трудівників, а ті, що були, не завше працювали ревно. Не дивина, що густо поросла вона бур'янами, що не всі її ділянки зеленіють, що чималими місцями вона не тільки витоптана, але й заасфальтована". А як „заасфальтовувалася", читаємо в першому розділі „Лінґвоцид" (мововбивство). Цей розділ найдовший у книжці, в ньому переданий трагізм мововбивства, який відбувався „...підступом, погордою, нахабством, лицемірством". Та найтяжчим ударом були заборони. Починаючи з 1690 року наступила армія років-заборон російських і польських державних і церковних властей: 1720 рік — Указ Петра I про заборону друкувати в Малоросії будь-які книги, крім церковних. 1753 р. — заборона викладання українською мовою в Києво-Могилянській академії. 1769 р. — заборона Синоду Російської Православної Церкви користуватися українським букварем. 1784 р. — перехід на російську мову в Києво-Могилянській академії. 1786 р. — Київський Митрополит Миславський наказав, щоб Служби Божі правилися російською мовою. 1789 р. — закриття польським сеймом українських церковних шкіл. Відтак в 1808 р. — закриття Руського інституту Львівського університету. 1817 р. — постанова про викладання в школах Західньої України лише польською мовою. 1862 р. — закриття українських недільних шкіл. 1863 р. — циркуляр П. Валуєва. 1864 р. — наказ вести навчання в початкових школах лише російською мовою. 1876 р. — Емський указ, яким завдяки москвофілам і польський уряд скористався, щоб „задушити український дух, який не дає спокою галицьким полякам". 1881 р. — заборона виголошувати проповіді в церквах українською мовою. 1884 р. — заборона українських театральних вистав в Малоросії. 1892 р. — заборона перекладати російські твори на українську мову. 1895 р. — заборона друкування книжок для дітей українською мовою. 1908 р. — заборона культурної й освітньої україномовної діяльности. 1914 р. — розгром товариства „Просвіта". 1924 р. — закон Польської республіки про обмеження вживання української мови в адміністративних органах, школі, суді. Відтак прийшли 30-ті, 40-ві, 50-ті, 60-ті, 70-ті, 80-ті роки заборон. Градом спадали на нашу „ниву мови" — удобрювали її заборони аж до 1991 року, коли під колесом історичних подій був розчленований змій, але ще в судорогах сичав отрутою заборони видавництвам Львівщини.

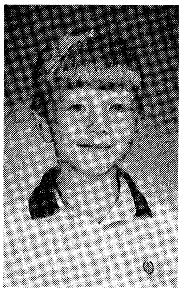
Про приниження престижу української мови автори наводять слова Н. Карамзіна, який у коментарі до української грамоти зауважив, що вона „писана варварською мовою, ні російською, ні польською". Нісенітне його сказання автори коментують: „Це все одно, що назвати 'варварською' італійську, бо вона ні французька, ні еспанська". В. Бєлінський назвав українську мову малоросійським наріччям, а М. Костомаров навів розповсюджувані дотепи російськомовного населення: „Ви ґоворітє серйозно ілі по-українскі?" Читаємо в книжці, що „Російська художня література і публіцистика віддавна практикують неґативні типи хохлів, неоковирні пасажі українською мовою". Автори пригадують тим, хто насміхається над українською мовою, слова Пушкіна про російську мову: „ученість, політика і філософія ще по-російськи не пояснювались; метафізичної мови у нас зовсім не існує... лінощі наші охоче виражаються мовою чужою, якої механічні форми давно готові і всім відомі". На жаль, нині і українська мова перебрала ці „лінощі"... Бо ж читаємо „фокусувати", „фіксувати", „іміжі", „естаблішменти", „компоненти", „адекватно" — просто від суржиків кишить! От щоб і нам хто до совісти заговорив, щоб „лінощів" позбутись. Та саме про те й читаємо: „Якщо російська мова з недолугої попелюшки стала пишною красунею, то чому б такою не стати українській мові? Невже тільки тому, що цього не хочеться носіям російської мови?"

Лінґвоцид відбувався ще оголошенням української мови неприродною: поляки, окупувавши Галичину, „оголосили українську мову діялектною відміною польської мови". А римо-католицький архиєпископ Львова граф А. Анквич стверджував, що „в Галичині є лише один народ — польський і що русини говорять польським діялектом". Отже, як кому хотілось, так собі пояснював українську мову. Наприклад, мовознавець німецького походження Н. Греч пояснював, що „українська мова— це наріччя російської, зіпсоване польськими впливами". Герцог Ф. Стадіон, в 1847 р. губернатор Галичини, твердив, що українську мову створили австрійські німці".

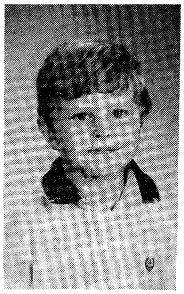
(Закінчення буде)

ВЗАЄМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: УНС ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ МОЛОДІ, МОЛОДЬ ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ УНС

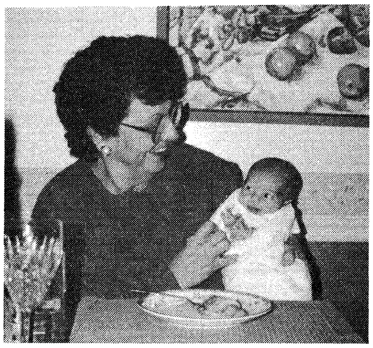
У теперішній організаційній кампанії Українського Народного Союзу окрему увагу віддається організації молоді. Забезпечення молоді в УНСоюзі має вітальну вартість, як для самої молоді, так і для УНСоюзу та всієї нашої української громади на північно-американському континенті, для їх взаємного майбутнього. Для підкреслення цієї уваги і важливости „Свобода" публікує в цій кампанії фотознімки новоприєднаних молодих членів УНСоюзу, якщо — очевидно — ці фотознімки нам надіслано.

Гулик Адріян Марко, син Івана й Оксани Гуликів, новий член УНСоюзу 379-го Відділу в Чикаґо, Ілл. Вписали свого внучка в члени УНСоюзу дідусь Іван і бабуся Юстина Гулики.

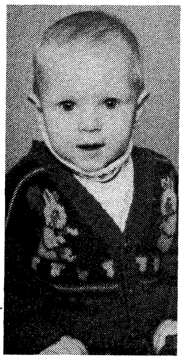
Гулик Ярема Стефан, син Івана й Оксани Гуликів, новий член УНСоюзу 379-го Відділу в Чикаґо, Ілл. Вписали свого внучка Ярему в члени УНСоюзу дідусь Іван і бабуся Юстина Гулики.

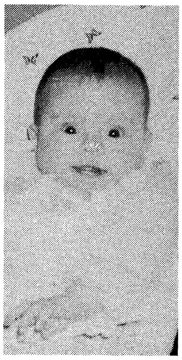
Данте Стефан Дел Орефіс, син Стефана і Євгенії, наймолодший член Відділу ч. 173 у Вілмінґтон, Дел., якому закупила студійну грамоту бабуня Ольга Пастушок, що на знімці зі своїм внучком.

Стефанія Ганчук, доня Катерини Ганчук, нова членка УНСоюзу 172-го Відділу у Виппані, Н. Дж. Вписали свою внучку Стефанію в члени УНСоюзу дідо Гриней та бабуся Марія Данильчуки.

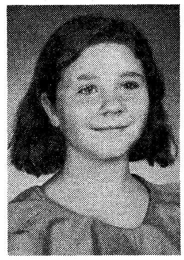
Йосиф Гадевич, син Василя і Катерини Гадевич, новий член УНСоюзу 170-го ВІдділу в Джерзі Сити, Н. Дж. Вписала маленького Йосифа в члени УНСоюзу його тітка Марія Гадевич.

Катерина Марія Глушко, доня Марії й Андрія Глушко, нова членка УНСоюзу 8-го Відділу в Йонкерсі, Ню Йорк. Вписали свою внучку в члени УНСоюзу бабуня Розалія і дідуньо Дмитро Глушки.

Бані Фрасер, доня Діяни Фразер, нова членка УНСоюзу 450-го Відділу в Ню Йорку. Вписали свою внучку Бані в члени УНСоюзу, бабуня Раїса і дідуньо Іларіон Хейлики.

Гулик Рената Наталія, доня Івана і Оксани Гуликів, нова членка 379-го Відділу УНСоюзу в Чикаґо, Ілл., вписали свою внучку Ренату в члени УНСоюзу дідусь Іван і бабуся Юстина Гулики.

Зірка Томсон, доня Ірени і Дадлас Томсон, нова членка УНСоюзу 377-го Відділу у Флориді. Записав свою внучку Зірку в члени УНСоюзу дідусь Ярослав Базиляк

Ліна Кобрин, донечка покійного А. Богдана Кобрина і Джаніс, ур. Морсе, нова членка 130-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку. Свою внучку Ліну вписала в члени УНСоюзу бабуся Катерина Кобрин. Дідусь маленької Ліни, Атанас Кобрин, є предсідником 130-го Відділу УНСоюзу. Всі діти й внучки Атанаса і Катерини Кобрин є членами 130-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку.

Лариса М. К. Возняк, доня Розамарії і Ярослава Возняків, нова членка УНСоюзу 361-го Відділу в Ню Йорку. Вписала свою внучку Ларису в члени УНСоюзу бабуня Дуня Кріль.

ВИХОВАТЕЛЬ, НАУКОВЕЦЬ, ДІЯЧ

До 75-річчя Володимира Т. Жили

У підназві цієї статті зазначено — 75-річчя ювілята! Але ж 1994 року виповнилося 50-річчя нашого знайомства, що переросло в дружбу та наукову співпрацю на полі українознавства, назвознавства й порівняльної літератури. По суті, два ювілеї: перший — громадський, другий — особистий. Це зобов'язує взяти слово про близьку людину, що зробила дуже багато і вписала своє ім'я золотими літерами в анали українітики й компаративістики.

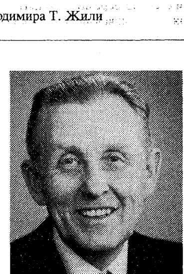
Було це 1944 році, коли лютувала, повертаючись у свої межі, гітлерівська Німеччина. Восени того року я втік із Праги (а туди дістався після втечі з Польщі), де ґестапівські посіпаки виловлювали втікачів із рабської праці у фатерлянді, щоб знову запрягти їх у ярма для потреб війни. Саме тоді визріла в мене божевільна ідея: еміґрувати до Англії — через Берлін, навколо якого купчилося кілька мільйонів чужинців, серед яких було багато т. зв. „остівців". А поміж ними — як мене запевняли — легко було загубитися. Та вже в Берліні з'ясувалося, що німці під час відступу з західніх країн розстрілювали майже всіх немісцевих, тобто підозрілих. Тому доводилось мені тинятися, якщо не в самій німецькій столиці, то по різних переходових таборах, заповнених утікачами зі сходу. Тоді то в одному „вавилонському гармидері" я й познайомився з Володимиром Тарасом Жилою, високим, струнким і рішучим молодиком, що викликав довір'я, намагався чимось допомогти.

Мене дуже вразив динамічний оптимізм Володимира. У таборових умовах він десь роздобув циклостиль, папір і чорнило та й заходився видавати не щось одне, наприклад, бюлетень для утікацької громади, аж два журнали: „Україна" і „Вояцька слава". Очевидно, німецька адміністрація неохоче дала дозвіл. Здається, переважило те, що Володимир наголошував антирадянську тематику — злочини комуністичної партії супроти неросіян, зокрема українців. Це почасти й було у згаданих циклостильних виданнях, що викривали політику народовбивства, організованого Кремлем. Але там було багато важливішого — йшла мова про залишену, страждену Україну, про її сучасну долю. В. Жила вишукував журналістів, поетів, письменників і науковців і запрошував до співпраці. Ясна річ, я не міг не згодитися. Щоправда, за ввесь час тієї співпраці я надрукував там лише вірш „Ніч" із циклу „Слово про Запорозьку Січ" і якийсь інший, та прозову гумореску, в якій висміював самого Сталіна (єдина гумореска, яку я будь-коли в житті написав). Між іншим, одного пізнього вечора на темній вулиці до мене підійшов, правдоподібно, якийсь комуністичний аґент і запевнив, що мене першого повісять у першу годину після приходу совєтських військ. Погрози були й на адресу інших авторів згаданих журналів. Навіть самі німці висловлювали невдоволення, мовляв, у них присвячено мало уваги німцям. Але невтомний, енерґійний і завжди оптимістичний редактор якось викручувався, щось там обіцяв, і завзято поширював свої журнали серед утікачів і навіть „остівців" (це було німцями офіційно заборонене), і далі збирав матеріяли до друку. Це вселяло надію на виживання, мовляв, не все пропало, Україна живе там, де є хоч один українець, утікач від тотального комуністичного нищення. Усім нам було трагічно тяжко, але жевріла надія на прийдешній, кращий час. Не співпрацювати з тими журналами значило не бути приписаним до табору і котитися далі у прірву, загинути ні за цапову душу. А жити хотілося, кипіло бажання вижити, дістатися до якоїсь вільної країни на Заході й поширювати українську правду в широкому, чужому світі. Сама думка про все це наснажувала й пригортала до редактора В. Жили.

Звідки ж діставала енерґію ця молода, навіть молодша за мене на півтора року людина? Якісь козацькі, жилаві ґени пульсували в тілі того бадьорого молодика. Ось кілька основних дат із його життя. Народився Володимир Тарас Жила 25 червня 1919 року в родині Івана Жили та Софії з дому Істеревичів, у Збаражі, де й закінчив польську гімназію. Вищу освіту почав набувати 1938 року у Львівському Університеті на правничому факультеті, але її перервала війна та німецький полон. Опісля брав участь у загонах отамана Бульби-Боровця, що боролися за самостійність України. Не сприяло здобуванню вищої освіти й перебування в повоєнних таборах для переміщених осіб у Австрії, ні кількарічне (1948-1952) життя у Бразилії, куди В. Жила еміґрував із родиною. Лише після переїзду до Канади береться він за продовження студій. Успіхи приходили один за одним: 1959 року отримує він ступінь бакалавра в Манітобському університеті, 1962 року там же здобуває наукове звання маґістра, а 1967 року завершує докторатом свої славістичні студії в Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Як бачимо, Україна, Канада й Німеччина — ці три країни — давали українцеві не лише життєвий досвід, а й університетську освіту, задокументовану дипломами. Коли 1963 року д-р В. Жила перейшов на посаду професора Тексаського університету в Лаббоку, то це вже була цілком зріла, збагачена життям і знанням людина, перед якою слалося безмежне, незоране поле національної праці.

Вихователь

Передавати освіту, себто виховувати молодь, почав В. Жила ще у Вінніпезі, коли викладав різні предмети в середній школі. Одночасно, разом із українською елітою, він розгорнув широку акцію за впровадження української мови у навчальні програми провінції Манітоби. Тодішній Комітет Українців Канади (КУК) часто використовував невичерпну енерґію активіста, доручаючи йому то секретарські, то різні редакційні обов'язки. Це за редакцією В. Жили вийшли у світ книги протоколів конґресів КУК, поширювались різні обіжники тощо. При цій нагоді треба згадати, що редакторська праця не була для нього якоюсь новиною. Ще у Філляху, організовуючи українське життя в таборі „Пікколо", молодий ентузіяст — відразу по війні видавав часопис „Українські вісті", який поширювали по інших українських скупченнях Австрії. Опинившись у Сан-Павло (Бразилія), В. Жила редаґував разом із Михайлом Дзюрою тижневик „Наша думка", в додаток до головування в Українському товаристві. Він же брав участь у заснуванні товариства „Соборність" і був його першим секретарем. Коли я відвідував Південну Америку 1973 року, у Сан-Павло мені не раз говорили місцеві українці, як то багато причинився „ваш новий канадець" до організації українського життя у Бразилії. Навіть католицькі отці згадували добрим словом велику ролю В. Жили в заснуванні єпископату. Жилині доповіді чи промови на різних українських зборах ще довго лунали після його переселення до Канади — бразильські українці не забували того, хто для них так багато працював, виховував нових етнічних провідників. Зрештою, це саме робив В. Жила і в Вінніпезі. Мені дуже прикро згадувати, що мої внесення про нагородження його Шевченківською медалею не увінчалися успіхом, бо на той час, на 150-ту річницю з дня народження Т. Шевченка, В. Жила був уже в Тексасі, а Шевченківські золоті медалі роздавали тільки канадцям за визначні заслуги (серед яких і я був відзначений). Однак Українське Козацтво, з централею в американському Чикаґо, 1955 року нагородило тодішнього канадця В. Жилу Хрестом Українського Козацтва з золотою лавровою гілкою на

Д-р В. Жила

стяжці. Так було пошановано його за участь у визвольній боротьбі військових загонів отамана Бульби-Боровця. (Пригадую, з якою радістю поздоровляв мене новий тексасець, коли 1971 року я був нагороджений Хрестом Українського Козацтва з мечами і золотою та срібною лавровою гілкою на стяжці — за участь у Чернігівській Січі 1941-43 років). Нас обох завжди єднала спільна боротьба проти гітлерівського фашизму і проти московського червоного імперіялізму, який провадив народовбивство в Україні.

Науковець

У Тексаському університеті професор В. Жила викладав, до переходу на пенсію, слов'янські мови й літератури та порівняльну літературу (т. зв. компаративістику). До нього горнулись українські студенти, бо в орбіту своїх викладацьких зацікавлень він уводив українську літературу, підказував українські теми для семінарних праць. Одночасно енерґійний професор брав діяльну участь у різноманітних наукових конференціях та міжнародних конґресах. У його особі з'являвся ще й назвознавець, доповідач на кількох ономастичних конґресах. Пригадую, ми разом брали участь у такому науковому конґресі в Лондоні 1966 року, коли з ініціятиви проф. Ярослава Рудницького спільно, з участю проф. В. Жили, заснували Канадський Назвознавчий Інститут. Як правило, наші дослідження, прочитані на таких наукових зустрічах, були надруковані в симпозіюмах, що збагачували українітикою назвознавство на Заході. При цій нагоді згадаю лише одне наукове видання як приклад: у Proceedings восьмого міжнародного конґресу назвознавства, що відбувся в Амстердамі 1963 року, вміщено такі наші англійськокомовні доповіді: „Типологія в назвознавстві" Ярослава Рудницького, „Українська антропонімія в Харківському реєстрі 1660 року" Володимира Жили та „Російська деформація українських прізвищ" Яра Славутича. Між іншим, ця трійця скоординовано виступала з доповідями на різних наукових конґресах і завжди з успіхом — наші доповіді були вміщені в наукових публікаціях. Годиться відзначити, що з нами іноді виступали науковці д-р Анна Власенко-Бойцун та д-р Богдан Чопик, професор Університету Юти. Зрідка брали участь інші українські науковці, з галузі філології.

У В. Жили є кілька ономастичних праць. Однак найбільше проявив себе він як компаративіст. З допомогою президента Тексаського університету в Лаббоку, він організовував річні симпозіюми з порівняльної літератури. Перші десять томів (і п'ятнадцятий том) цих публікацій були ним упорядковані, відредаґовані й випущені в світ, стаючи на полицях університетів до послуг науковців як в Америці, так і в Европі. На симпозіях ювіляр двічі виступав з доповідями „Франц Кафка — письменник двадцятого сторіччя" і „Іван Франко — перекладач й інтерпретатор Ґете". Не можна не згадати той факт, що одинадцятий том у цій серії був присвячений її співзахисникові професорові В. Жилі. У дедикації зазначено, що це зроблено „in acknowledgement of his vision and indefaticable effort in crainq an nurtuing the annual symposia for ten years".

Більше про цю подію подано в моїй статті „Симпозіюм, присвячений Володимирові Жилі", що була вміщена у „Свободі" 1-го липня 1981 року, потім передрукована в книжці „Українська література в Канаді" автора цієї ювілейної статті. Дуже цінні інформації про українську участь у компаративістиці можна знайти в статті В. Жили, що появилася в київському журналі „Всесвіт" (1994).

Як науковець В. Жила залишив помітний слід своїми книжковими публікаціями: „Ідейні основи Шевченкового Гамалії" (Вінніпеґ, 1958), „З історії українознавства і славістики в Канаді" (Вінніпеґ, 1961), німецькомовне видання Johann Wolfgang von Goethe in der ukrainischen literatur (1989). На жаль, велика кількість його досліджень і статтей не зібрана, розкинена по наукових збірниках, журналах і часописах. Крайня пора зібрати їх у книжкові видання — набереться кілька томів. Ті, що були написані англійською мовою (читані на міжнародних конференціях), треба перекласти на українську, бо це дуже цінний матеріял, що віддзеркалює літературно-наукову діяльність нашої діяспори. Серед тутешніх літературознавців, що інформували англомовний світ про українську духовність, В. Жила писав, може, найбільше, виходячи таким чином на інтернаціональну арену. Думаю, що діяльністю цього типу має більше цікавитися київський журнал „Всесвіт".

Літературна критика в діяспорі не може похвалитися багатьма іменами. Однак, серед критиків В. Жила заслужено вийшов на перше місце, систематично відгукуючись рецензіями на нові видання поезії, прози, літературознавства чи взагалі українознавства. Сотні його критичних рецензій — це свідчення активности української діяспори. Серед небагатьох дописувачів, він став постійним рецензентом Books Abroad — World Literature Today. Друкувались його відгуки також німецькою мовою в мюнхенському річникові Jahrbuch der Ukrainekunde. Треба згадати ще й перекладацьку працю непересічного ентузіяста: разом із одним американським професором він переклав на англійську „Фонетичний опис української мови" Івана Зілинського, що первісно з'явився польською мовою.

Діяльність В. Жили поширювалася й на бібліографічну галузь. Фахово складена, його „Бібліографія Михайла Г. Марунчака" (Вінніпеґ, 1991) містить не лише опис досліджень і статтей відомого українського історика в Канаді, а й вибрані рецензії на його книжки українською та англійською мовами. Це незаступне джерело для науковців, що студіюватимуть як українське посідання в Канаді й на Заході взагалі, так і повоєнний період українського життя в усьому світі. Більше б таких публікацій про інших тутешніх науковців. Варте підкреслення ще й те, що невтомний рецензент В. Жила продовжує свою працю, часто даючи до щоденника „Свобода" свої цінні відгуки. Зрідка появляються вони також англійською мовою в тижневику The Ukrainian Weekly. Пам'ятаючи, що рецензія — це ніби ідентифікація нового видання, В. Жила, як правило, дає повне поняття про книжку. Його виклад ясний і зрозумілий кожному читачеві, без зайвої полеміки; критичні зауваження лагідні, виховавчі. Я не пригадую жодної неґативної реакції невдоволеного автора. Максимальна об'єктивність і мінімальна суб'єктивність — така настанова досвідченого рецензента. Це стосується всього наукового доробку В. Жили.

Діяч

Організаторські здібності ювіляра були очевидні вже під час війни, п'ятдесят років тому. Проявлялися вони і в Австрії — в таборі для переміщених осіб — і в Бразилії, і в Канаді. Знаючи про ці непересічні якості В. Жили, Державний центр

(Закінчення на стор. 5)

До 50-ліття ЗУАДК!

У 50–РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ ЗУАДК

В цьому році, одна з є організацій в діяспорі, Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), відзначає своє 50–ліття. Створений в січні 1944 р. на Другому Конґресі УККА, ЗУАДК виконав совісно завдання, наложені на нього засновниками, з яких не малу ролю відіграли чотири наші забезпеченеві союзи: УНСоюз, УРСоюз, СУК „Провидіння" і УНПоміч.

В перших повоєнних роках головним завданням ЗУАДК–у було переселення наших втікачів з Европи. Число цих переселенців сягає біля 70 тисяч осіб, між ними немало було і неукраїнців з різних центральних і східньоевропейських країн. Тисячі цих втікачів поселилися в країнах Північної і Південної Америки і багато із них у початковій стадії свого побуту на нових поселеннях, користувалися з матеріяльної і правної допомоги ЗУАДК. Фінансові засоби цієї допомоги приходили в більшості від української спільноти ЗСА і Канади. Треба завважити, що в тому часі не було ще зорганізованої державної допомоги у формі „велфер" та інших соціяльних допомог, з яких користуються сьогодні нові еміґранти в Америці.

Представник ЗУАДК в Києві ред. Осип Зінкевич

В 60–,70– і 80–тих роках ЗУАДК переводив більші харитативні акції, спрямовані на допомогу жертвам різних стихійних нещасть. Згадати хоч би інтенсивну допомогу нашим поселенцям у колишній Юґославії, які потерпіли від землетрусу. ЗУАДК переслав цим жертвам різні медикаменти, одежу, харчі та інші засоби необхідні до життя. А в чисто українському селі Дев'ятині навіть побудовано школу ім. Т. Шевченка. Ця допомога досягла суми півмільйона американських долярів, не згадуючи вже про клопотання ЗУАДК в різних урядових чинниках і Червоному Хресті, включно з відповідними комісіями при Об'єднаних Націях.

Представник ЗУАДК в Миколаєві Віра Принько

В 70–тих і 80–тих роках ЗУАДК пересилав різними шляхами допомогу для репресованих українських патріотів та їхніх родин в СССР. Це були дуже складні і небезпечні акції ЗУАДК, які він переводив послідовно з великим ризиком. В цьому ж часі почало теж напливати багато наших втікачів з Польщі, Румунії і Юґославії, а відтак почався наплив деяких наших дисидентів з СССР. Для них українська спільнота спрямувала через ЗУАДК посилену грошову допомогу, яка забезпечувала їм частинно перебування в переселенчих таборах Австрії, Німеччини та Італії. Ця допомога досягла тисяч долярів, не враховуючи численних правно–формальних інтервенцій в еміґраційних чинниках.

Велику харитативно—гуманітарну акцію провів ЗУАДК серед українських поселенців в Куритибі, Бразилія. Як стало відомо, тамошні наші селяни жили в жалюгідних умовинах. Вони прямо були слугами у заможніх маґнатів, не маючи ні куска власної землі чи господарства. З ініціятиви о. П. Бальцара в Прудентополі, була створена при ЗУАДК Земельна Фундація для закупу і передання нашим убогим хліборобам в Бразилії управної землі для господарювання. Це підносило життєвий рівень наших людей і рівночасно створювало компактні осередки українських поселень в Бразилії. Ця фундація є ще й далі активною, а ЗУАДК на цей проєкт видав досі 482 тисячі дол. Крім цього, ми допомагаємо там школам, сиротинцям та культурно–освітнім організаціям.

Від 1990 року, після проголошення суверенности і незалежности України, ЗУАДК почав дуже інтенсивну акцію допомоги Україні. Обсяг цієї допомоги є такий різнобічний і широкий, що його годі описати у цій короткій статті. Про це ми неодноразово інформували українську громаду на сторінках нашої преси. Але згадаймо тут про ці акції у дещо сконденсованій формі. Крім індивідуальної допомоги визначним діячам, науковцям, літераторам, мистцям, спортовцям, студентам і професіоналістам України, велика допомога передана для наших організацій, установ та наукових інституцій. Згадати хоч би факт, що завдяки фондам одного добродія ЗУАДК було закуплено й переслано в Україну 50 комплектів (разом 600 томів) Енциклопедії Британіка до університецьких і педагогічних бібліотек, а інших 50 томів книг анатомії людини в кольорах до медичних інститутів в Україні. Кошти цих книг з пересилкою виносять понад 65 тисяч долярів. ЗУАДК допомагає фінансово численним видавництвам українських газет у східних областях України. Особливу увагу приділяється українським національним школам на Луганщині, Донбащині, Миколаївщині, Одещині, Харківщині та в інших зрусифікованих областях України. На це видано дуже поважні грошові суми. Влітку 1992 року ЗУАДК зорганізував і фінансував разом з Т–вом Св. Софії перші в Україні інтенсивні курси англійської мови у Львові і Тернополі. ЗУАДК, за домовленістю з міністерством Охорони Довкілля, фінансував переселення родин з небезпечної Чорнобильської зони до чистих від радіяції областей. В Києві допомагаємо їдальням для старших віком людей, а для немічних і калік ЗУАДК пересилає інвалідні візочки і коляски. Наше представництво в Києві виплачує кожного місяця 15–20 дол. для кількох десятків наших письменників інвалідів як скромну допомогу.

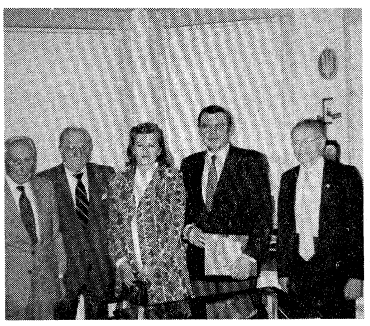
Великим досягненням для ЗУАДК було відкриття у Львові двох промислових шкіл-майстерень для недорозвинених дітей–сиріт та зорганізування при тому крамнички з уживаною одежею. Це сталося завдяки дотації „ґренту" від Агенції Міжнародного Розвитку (AID). До цього треба додати, що 1/3 з одержаної суми (понад 400 тисяч дол.) покривається з фондів ЗУАДК. Тепер там діє школа теслярства, кравецтва і, як згадано, торговельна крамниця. Діти–сироти в числі 641 навчаються у цих школах під опікою 11–ти фахових вчителів та кільканадцяти інструкторів. Усі вони одержують за це відповідну винагороду. Цим проєктом завідують члени комісії Суспільної Опіки ЗУАДК: Хр. Кульчицька, Р. Сіра і Хр. Харина–Сеник. Ці школи втішаються великою популярністю у Львові. ЗУАДК має намір поширити цей проєкт на інші міста України.

Міністер юстиції Миколаївської области Сергій Шатанюк вручає акт реєстрації ЗУАДК С. Гавришеві.

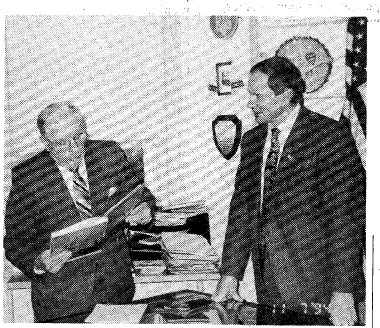
Завдяки стараням і зв'язкам Владики УКЦеркви Володимира Паски між американськими церковними, медичними і фармацевтичними фірмами, через ЗУАДК вже вислано 50 тон різного роду ліків, вартістю понад 2 мільйони дол., до різних осередків східньої і західньої областей України. Це дуже шляхетний приклад, як можна і треба допомагати нашій молодій державі...

Другий засіб допомоги ЗУАДК — це висилка пакетів з уживаною одежею і взуттям а також деяких харчових продуктів. Таких пакетів вже вислано кілька тисяч, вартістю біля одного мільйона дол. Такі посилки є пов'язані зі значними коштами пересилки. ЗУАДК їх висилає для українців, які живуть у різних країнах світу, до Польщі, Румунії, колишньої Юґославії, Бразилії, а найбільше до різних областей України, як також і для поселень української східньої діяспори.

Відвідини ЗУАДК ген. Костянтина Морозова: (зліва) д–р Богдан Гнатюк, д–р Олександер Білик, Раїса Морозова, ген. К. Морозов і Степан Гавриш.

ЗУАДК має свої постійні представництва: в Мюнхені (мґр. А. Мельник), у Відні (д–р С. Наклович), в Данії (П, Балицький), в Бразилії (о. П. Бальцар). У різних країнах Европи маємо своїх зв'язкових і мужів довір'я. Від двох років ЗУАДК має зареєстрованих в українському Міністерстві юстиції три свої представництва. В Києві (ред. О. Зінкевич), у Львові (О. Васильців) та в Миколаєві (В. Принько). Подібні представництва будуть незабаром зареєстровані в інших містах України і, можливо, у деяких осередках нашої східньої діяспори.

Д–р Олександер Білик дискутує з депутатом Ярославом Ксендзьором

Впродовж свого 50–літнього існування ЗУАДК виконував сумлінно і наполегливо свої харитативні обов'язки для допомоги нашим потребуючим братам і сестрам. Багато із тих невтомних плугатарів, які з почуттям любови до свого брата, до ближнього, вже відійшли від нас у вічність. Ось імена деяких із них: д–р В. Ґалан, адв. І. Панчук, Е. Рогач, д–р П. Дубас, І. Бенцаль, д–р Л. Цегельський, В. Шабатура, М. Мурашко, Р. Смук, О. Лотоцька, д–р М. Стахів, Р. Карбівник, д–р Л. Мишуґа, адв. М. Пізнак, О. Штогрин, інж. І. Харамбура, д–р О.Тарнавський, В. Мудрий, Р. Слободян, І. Білинський, А. Батюк, І. Поритко, о. М. Харина, д–р П. Стерчо, О. Ґенґало, М. Рудько, д–р В. Душник, О. Татомир та інші.

Згадаємо теж і про живучих активістів ЗУАДК, які впродовж років віддавали свою енерґію і працю для ЗУАДК, а це: д–р Я. Падох, ред. І. Кедрин–Рудницький, П. Різник, С. Куропась, Л. Бурачинська, ред. Я. Гайвас, Й. Лисогір, д–р М. Ценко, д–р І. Флис, д–р Б. Гнатюк, д–р І. Скальчук, д–р О. Білик, С. Вовчак, І. Рожанковська, мґр. А. Мельник, д–р С. Наклович, о. П. Бальцар, У. Дячук, І. Олексин, В. Мазур, д–р А. Лозинський, Т. Савицька, М. Баранецький, М. Кавка, М. Ковальчин, С. Гавриш, д–р Н. Пазуняк, Л. Сілецька, Д. Степаняк, інж. М. Борецький, інж. І. Скіра, мґр. І. Кобаса, І. Крих, інж. М. Нич, мґр. В. Яців, Л. Галас, В. Березюк та інші.

В цю світлу річницю нашого достойного ювілята ЗУАДК, віддаймо шану усім тим ідейним діячам нашої харитативної установи, які впродовж років жертвували їй добровільно свої послуги, для добра нашим потребуючим братам і сестрам. Ми й надалі продовжуватимемо нашу працю, окрилену променистим кличем ЗУАДК „БРАТ — БРАТОВІ"...

Олександер Білик

Члени Екзекутиви ЗУАДК відвідали амбасаду в Вашінґтоні: (сидять, зліва) Лариса, дружина амбасадора, амбасадор Олег Білорус, Роксоляна Сіра, член екзекутиви, (стоять, зліва) д–р Богдан Гнатюк, заступник голови і касир, д–р Олександер Білик, голова, і Степан Гавриш, екзекутивний директор

Великдень 1995 року

Писанка на ЗУАДК

Шановні приятелі і добродії ЗУАДК!

Екзекутива і Рада Директорів ЗУАДК пересилає вам і вашим родинам щирий привіт і святочні побажання, з нагоди Світлого Празника Христового Воскресіння.

Двічі у рік, під час Різдва і Великодня, ми звертаємось до вас, патріотична громадо, за пожертви на допомогу нашим потребуючим братам і сестрам в Україні та в різних краïнах світу сущих, бо знаємо, що для них ваші благородні серця є завжди чутливі і відкриті. Про характер і засяг наших допомогових акцій ми завжди звітуємо на сторінках української преси.

Наші дії є спрямовані для допомоги українським сиротам, калікам, колишнім в'язням большевицьких тюрем, немічним і хворим землякам, жертвам Чорнобиля, українцям у колишній Юґославії, убогим українським хліборобам в Бразилії, нашим братам і сестрам в Румунії, Польщі та у східній діяспорі. Значну допомогу передаємо на потреби національного відродження українського зрусифікованого шкільництва у східніх областях України, фінансово підтримуємо нашу пресу, науку, культуру, мистецтво і спорт в Україні. Пересилаємо багато ліків та медичного устаткування для наших реґіональних й обласних шпиталів і клінік. Також уділяємо індивідуальні допомоги для наших хворих письменників, студентів і національних діячів в Україні і діяспорі. Кожного року ми організуємо і фінансуємо літні табори для молоді в Україні.

Ось наш короткий опис нашої харитативної діяльности ЗУАДК. Ці акції є можливо здійснювати тільки завдяки жертвенності української громади і поодиноких добродіїв, а також нашим чужинецьким приятелям та установам. Усім вам Екзекутива ЗУАДК складає щиру подяку і признання. Нехай Воскреслий Христос благословить нашу воскреслу Матір-Україну!

Христос Воскрес! Воістину Воскрес

Екзекутива ЗУАДК

ЗУАДК як міжнародна установа діяспори має зареєстрованих три представництва в Україні

Як ми подавали вже в давніших інформативних дописах, ЗУАДК мав дотепер два представництва в Україні — в Києві і Львові, що були зареєстровані ще 12-го липня 1993 р. Справу реєстрації, з доручення Екзекутиви ЗУАДК, полагоджував екзекутивний директор ЗУАДК — Степа Гавриш. Реєстрацію отримано тоді, (після переборення початкових труднощів, як для міжнародної установи), з рук заступника міністра юстиції України, Володимира Черниша з реєстраційним числом 17. В той час вияснено, що ЗУАДК зможе мати філії також в інших областях України, залежно від потреб. Згідно з апробатою Екзекутиви, представником ЗУАДК в Києві проголошено було редактора Осипа Зінкевича, громадського діяча і власника Видавництва „Смолоскип". Преставником ЗУАДК у Львові підтверджено Ореста Васильцева, голову Центрального Союзу Українських Студентів (ЦЕСУС). Обидва представництва діяли впродовж року і проводили значну допомогову діяльність з рамени ЗУАДК, про що вже згадувалось у наших інформативних дописах до преси. Однак цих двох представництв виявилося занадто мало для потреб допомогових акцій, адже простори України розлогі, а пекучі потреби мешканців її — українців — різноманітні. Вже від довшого часу відчувалася потреба представництва на сході і на півдні України. Тому саме Екзекутива ЗУАДК вирішила вжити заходів для відкриття представництва в Миколаєві, важливому портовому місті України над Бозьким лиманом, де була в давнину грецька колоніяльна фортеця Ольвія (в половині 1-го тисячоліття до Різдва Христового). З цим саме завданням з доручення Екзекутиви ЗУАДК, виїхав улітку в Україну екзекутивний директор Степан Гавриш. 18-го липня цього року відвідав він Міністерство Юстиції в Києві, де зложив відповідні акти реєстрації в Миколаєві. Полагодивши ці справи, виїхав до Миколаєва, до обласного управління юстиції, де був ввічливо прийнятий міністром Сергієм Шатанюком. Після кількаденної перевірки представлених реєстраційних матеріялів 24-го липня 1994 року ЗУАДК був офіційно зареєстрований в Миколаївській області як міжнародна установа з діяспори, за порядковим числом 64. Представником ЗУАДК на пост керівника канцелярії зареєстровано в міністерстві, згідно з попереднім рішенням Екзекутиви, Віру Принько, викладача чужих мов і української літератури в Миколаївському будівельному коледжі. Віра Принько є також головою осередку жіночої організації. Це молода ще, енерґійна, повна посвяти людина, педагог з покликання, що на зовсім занедбаному в національному розумінні терені проводить компетентну просвітню діяльність.

З огляду на те, що ЗУАДК був першою міжнародною організацією, зареєстрованою в міністерстві юстиції Миколаївської области, міністер С. Шатанюк вирішив цю подію зафіксувати, заради престижу, на телебаченні. Тому з рамени міністерства були запрошені представники телебачення, і 26-го липня цього року на місцевому телеканалі були висвітлені церемонія передачі акту реєстрації та інтерв'ю, дане екзекутивним директором С. Гавришем для телебачення і преси. Дійсно, перед новоствореною станицею ЗУАДК великі завдання: опіка над сиротинцями міста і области; турбота про старших віком та інвалідів, що повернулися з довголітнього заслання з далеких Сибірських країв. Це переважно вихідці із Західньої України, репресовані після приходу в Галичину, Закарпаття і Волинь совєтської влади під час Другої світової війни. Існують також великі освітньо-культурні потреби — заснування української середньої школи — гімназії, що в процесі устаткування. З цим пов'язана велика потреба підручників і відповідної лектури українською мовою. Отож потреби величезні.

Тому причинімся усі чим можемо для розвитку праці ЗУАДК, пам'ятаючи, що конкретна допомога може спричинити велику зміну в Україні у відродженні всього українського, так завзято знецінюваного ворогом.

Н. П.

Допомога ЗУАДК жертвам чорнобильської катастрофи

Чорнобиль — це постійне мариво зла щодо своїх фатальних наслідків; Житомирщина, Київщина тяжко терплять від них. Над допомогою тим жертвам працює представництво ЗУАДК в Києві, очолене дотепер ред. Осипом Зінкевичем. Щоб дійсно збагнути вповні потреби потерпілих і тих, що постійно терплять, треба особисто зустрітися віч-на-віч із тим лихом. Це і робить представник ЗУАДК. Разом з дружиною Надією ред. О. Зінкевич відвідав, не вперше, Чорнобильську зону. Цим разом — районове містечко Іванків біля Чорнобиля. Поїздка ця була зв'язана із передачею допомоги дітям Іванкова від УЗХ. Хворі діти були в таборах УЗХ. Супроводив представника ЗУАДК з Києва посадник Іванкова Віктор Гончаренко.

Прибув ред. О. Зінкевич до Іванкова не з порожніми руками — привіз для місцевої лікарні 40 пачок ліків. Це з великої посилки ліків, які мали призначення на Київ, Київщину і Житомирщину. Як вже ми згадували в попередньому дописі про працю ЗУАДК, це приділ ліків, які ЗУАДК отримав від благодійної католицької акції за старанням Владики Володимира Паски. Прибули ліки до порту в Одесі; перевезено їх до Львова до станиці ЗУАДК, а там розподілено. Отож ці 40 пачок припали на дуже потерпілий район Іванкова.

Зустріли гостей лікарі місцевої лікарні д-р В. Рибушенко, головний лікар, д-р В. Боґуш — заступник, інші лікарі та медсестри. Цікаво, що дотепер ще не діставалися до Іванкова ліки зі Заходу; тим більше були вони побажані й конечні. Після чорнобильської катастрофи народжуваність зменшилася — з 500 до 350 річно. Це жахливий демографічний показник депопуляції України під сучасну пору. А захворювання збільшились удвічі.

За допомогою аґенції ООН ЮНЕСКО придбано реґабілітаційний будинок для дітей. Є там іграшки і читальня, яка буде заповнена відповідними дитячими книжками старанням ЗУАДК. Потрібні ще певні специфічні ліки і різні вітаміни.

Для вияснення, як саме треба використовувати передані до Іванкова ліки, ред. Зінкевич виготував докладну інструкцію українською мовою з зазначенням, проти якої саме хвороби є дані ліки призначені та як ними користуватисяч Ліки ці розподілено на всі села Іванківського району, що у великій мірі впали жертвою Чорнобиля.

Окрім того, київська станиця ЗУАДК допомагає українським письменникам-інвалідам, які дальше спроможні творити - писати чи хоча диктувати, але не мають з чого жити — у всіх відношеннях; наш представник пояснює, що дістають мінімальну пенсію. Отже треба б додавати так, щоб на місяць мали хоча по 15 дол. Для всіх письменників-інвалідів треба б мати 3,000 дол. річно. Деяким доводиться дати більше; наприклад, один добрий письменник не володіє руками; окрім того невидющий, а тепер втратив слух; отож йому купили за гроші ЗУАДК апарат-слухавку, що йому допомагає. Іншому потрібен візочок, а ще іншому — легкі милиці. Є 14 письменників, прикутих до ліжка; треба і їм допомогти.

Можна б докладно зобразити всі ці страждання

(Закінчення на стор. 5)

Дім ЗУАДК

Св. п. В. Загайкевич

Ділимося зі знайомими й читачами „Свободи" сумною вісткою, що 12-го жовтня 1994 року у наслідок нещасного випадку у власному домі в Напанок, Н. Й., відійшов у вічність на 72 -му році життя св. п. Володимир Андрій Загайкевич, народжений у Ласківцях на Поділлі, син проф. Богдана Загайкевича та Теодозії з дому Сивак.

Св. п. В. Загайкевич ходив до школи та проживав до 1940 року в Перемишлі. Автор собі його пригадує як одного із кращих учнів відділу „Б" кляс I–IV місцевої української державної гімназії. Дуже гарно писав українські задачі, а через збіг обставин матуру здав аж у далекому Ірані. Були ми разом членами неформального Пласту за часів Польщі, та у 1939 році — учасниками останнього юнацького табору в Космачі-Плаюці (організованого Комітетом Виховних Осель і Мандрівок Молоді), де наш гурток в загальному точкуванні зайняв перше місце.

Від 1939 до 1941 року Перемишль опинився на самій границі „злющої імперії". Багато молодих хлопців не змогли витримати тиску „червоної влади" та старалися перейти „на зелено" границю; між ними був і св. п. Володимир. Не всім це вдавалося, бо границя була дуже докладно стережена; його зловили пограничники в горах коло Турки й перевезли до тюрми у Стрию. Там св. п. Володимира засудили на заслання, а в липні 1941 року вислали до Воркути, де на нього чекали непосильна праця до повного виснаження та звільнення з неволі в наслідок амнестії для колишніх польських громадян по двох місяцях перебування в тому страшному таборі. Сталося це можливим через те, що 22-го червня 1941 року почалася війна з Німеччиною. Звільнення прийшло в дуже критичний час, коли св. п. Володимир був цілком знесилений; він авторові оповідав: „ще два тижні на Воркуті в таборі — і я би цілком певно загинув".

Звільнений, він хворів на тиф, тимчасово осліп. Був відкинений як інвалід Червоною армією та зголосився, щоб якось рятувати життя, до польської армії ген. Андерса, звідки через Персію, Палестину й Південну Африку дістався до Англії у 1942 році. Після повного виздоровлення остаточно був приділений до парашутистів. Свій вишкіл перейшов блискуче, навіть став постійним інструктором. Бриґада парашутистів, до якої належав св. п. Володимир, ніколи не була вжита для воєнної акції, хоча англійці хотіли її вжити у 1944 році до латання „операції Маркет Ґарден", де були великі втрати. Закінчив військову службу як поручник у 1947 році, потім студіював текстильну технологію. Проживаючи вже в Шотляндії, в 1947 році одружився з Шілою Канінґгем, а в 1953 році приїхав до Америки, де замешкав у Кренфорді, Н. Дж., та став членом УНС та церкви в Елизабет, Н. Дж. У роках 1960–1964 співає у славному хорі „Думка" в Елизабеті, який під дириґентурою І. Задорожного виступає під час інавґурації президента Кеннеді у Вашінґтоні у 1961 році. У роках 1954–82 працює як броварник в Ангойзера-Буша в Нюарку, Н. Дж., одначе через важкий автомобілевий випадок у 1981 році переходить на емеритуру, та від 1984 року постійно проживає в Напанок, Н. Й.

Св. п. Володимир Загайкевич був дуже товариським, гарним „сальоновим співаком", любив молодь і цікавився українським організованим життям в Америці. Тому на похороні було багато друзів та знайомих, а похований був св. п. Володимир на українському цвинтарі в Бавнд Бруку. Залишив після себе добру пам'ять, та у смутку — дружину Шілу, доньок Дірдрі, Лярису й Ренату, сестер Олену і Христину, брата Ореста та ближчу й дальшу рідню у ЗСА, Канаді та Україні. Вічна йому пам'ять!

Петро Грицак

ВИХОВАТЕЛЬ, НАУКОВЕЦЬ, ДІЯЧ

(Закінчення зі стор. 3)

УНР в екзилі запросив його до міністерської праці. У вересні 1986 року він перебрав ресорт Культури і Науки і керував ним до листопада 1990 року, коли його обрано на пост міністра закордонних справ.

Шість років виснажливої праці з життя В. Жили були жертовно віддані для державного будівництва України. Лише близькі приятелі знають про цю справді каторжну посвяту одержимої людини. Слово „патріотизм" не може увібрати значення тієї майже щоденної діяльности міністра. Статті до часописів, листи до керівників інших держав, інформації для зацікавлених осіб, — усе це забирало ввесь т. зв. пенсійний час. Замість відпочивати, підсумовуючи свою літературознавчу діяльність, новий міністер (хоч він і не хотів себе так називати) з головою поринув у нову, відповідальну працю. Деякі українські газети, наприклад, „Вісті з України", російськомовна „Независимость" це відзначили, даючи В. Жилі належний кредит. Пригадую, що під час передання повноважень Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі Президентові Л. Кравчукові, Київ ушанував представника українського уряду в екзилі — були інтерв'ю, хронікальні нотатки у пресі, тощо. Але тутешні українці не завжди належно вшановують своїх визначних працівників за життя. Мені особисто боляче було помітити великі прогалини в загально кажучи цінній публікації „статтей і матеріялів" за редакцією Любомира Р. Винара та Наталії Пазуняк, себто в книзі „Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі" (1993). Крім згадок прізвища, не подано жодного слова про непересічну діяльність міністра закордонних справ українського уряду на чужині. І це в той час, коли іншим, фактично бездіяльним, написано явно забагато похвал! Головний редактор Любко, про якого кажуть „самолюбко", чогось не сподобав справжнього державного діяча В. Жилу та й обійшов його великий вклад мовчанкою. Довелося проф. Н. Пазуняк, яку я знаю як солідну й кришталево чесну людину, вибачитися за оті прогалини, навіть обіцяти в пресі, що при повторному виданні надолужать пропущене. Але коли буде оте наступне видання? Хочу вірити, що згадана нетактовність буде в майбутньому полагоджена.

Слово „діяч" походить від „діяти". У яких галузях літературознавства та громадського життя лише не діяв активіст, вихователь і науковець В. Жила? Організовував українське життя в перехідному таборі в Австрії, видавав часопис, а поблизу Берліну навіть два журнали, те саме робив у Бразилії, боровся за упровадження української мови в навчальні програми провінції Манітоби, що увінчалося великим успіхом, відновив зв'язки Державного Центру з урядами інших держав, зробив великий вклад в українську науку на Заході... Перший написав англійською мовою про твір Лесі Українки — у статті під назвою „A Ukrainian Version of Scotland's Liberator Bruce", що в журналі „Studies in Scottish Literature" (1973). Перший дав солідну монографію німецькою мовою про Ґете в українській літературі. Такі першості можна продовжувати... Діяльна діяльність діяча! Діяча в кількох іпостасях! Згадаю ще один державний подвиг ювілята — його ревеляційну статтю „Гетьман Іван Мазепа під турецькою опікою: історія та оцінка" — надруковано в журналі „Турецька культура (Анкара, 1990), яку він прочитав як доповідь у Стамбульському університеті під час наукового конґресу, присвяченого політичному діячеві Ататюркові. (У цій доповіді він щиро подякував від уряду УНРеспубліки на чужині турецькому народові за те, що він зберіг життя Мазепі після полтавської поразки в 1709 році). Це було вже тоді, коли В. Жила керував ресортом Культури і Науки.

Коли відзначали 70-річчя В. Жили, тоді про нього писали Володимир Барагура, Микола Вірний, Василь Лев, Юрій Мошинський, Василь Ящун та інші. З нагоди 75-річчя ювілята гарні спогади опублікував Микола Француженко. Сподіваюся, що — крім моєї ювілейної статті — знайдуться дослідники методології В. Жили в літературознавстві, його поглядів на українську літературу в діяспорі тощо. Ці теми заслуговують на наукове опрацювання. А тим часом нашому ювілятові — доброго здоров'я і довгого віку!

Яр Славутич

Україна на конференції Міжнародного клюбу Лайонс

Член постійної місії України до ООН Б. Гудима і (справа) П.Мельник.

У Ню Йорку в будинку головної квартири Організації Об'єднаних Націй у рамках святкувань 50-річчя ООН в понеділок, 6-го березня відбулася 17-а з черги щорічна одноденна конференція Міжнародного клюбу Лайонс, під назвою „День Лайонс з Організацією Об'єднаних Націй".

Міжнародний клюб Лайонс є доброчинною організацією, яка нараховує приблизно 1.5 міл. членів у 178 країнах світу. Членом цієї організації є також і Україна з відділами в Макіївці, Донецькому та Чернігові, з цього приводу на конференції був представник України, заступник постійного представника України до ООН Борис Гудима.

Учасником цих святкувань був також Петро Мельник з Ґлен Спей,Н.Й., який є президентом та окружним головою Ламберландського Лайонс клюбу, 20-ої округи у стейті Ню Йорк. П.Мельник завжди старається, щоб ця організація в якийсь спосіб допомогала також і Україні. Його наступна поїздка веде в Україну, де він має на меті зорганізувати відділи Лайонс клюбу у Києві та Львові, щоб таким способом Україну втягнути до цієї міжнародної організації.

Цьогорічна річна конференція Міжнародного клюбу Лайонс відбудеться в Сеулі, столиці Південної Кореї, а наступна запланована в Канаді куди П.Мельник має намір також запросити і делеґацію з України.

Вшанують поета В. Барабаша пам'ятником

В п'яту річницю смерти поета Володимира Барабаша його приятелі та родина вирішили вшанувати його пам'ять здвигненням пам'ятника. Пам'ятник буде збудований в місцевості Січ в провінції Манітоба, де саме спочивають тлінні останки поета. Хоча В. Барабаш був життєвим мандрівником і прожив у Січі тільки юнацькі роки, та його бажанням було спочити біля своїх батьків, які разом з іншими піонерами будували місцевість Січ, а батько поета, Теодор, викроїв ще зі свого маєтку п'ять акрів ґрунту під цвинтар і церкву Успення св. Богородиці. Оселя Січ серед таких поселень того часу, як Долини, Ольга, Сифтон, Шовл Лейк, досить успішно розвивалась.

В 1910 році збудовано школу Січ, в 1912 церкву, а при церкві були створені чоловічі жіночі братства. Хоча в піонерських часах там культурне життя процвітало, а довкілля притягало нових поселенців, однак до буйного розквіту не прийшло. Озера й озерця та горбистий терен манили красою, але не добробутом. Сьогодні краса Січі приваблює синів і доньок піонерів, які довгі роки провели на важкій праці, корчуванні лісів та сушенні мочарів, яких В. Барабаш оспівав у своїх поезіях та поемах.

В 1994 році друзі поета видали в його пошану великий том його поезії та афоризми (471 стор. друку). Вирішено, що увесь дохід з видання перейде на влаштування пам'ятника поетові. Цьому шляхетному ділу дав свій омофор Інститут Заповідник Маркіяна Шашкевича, який був у великій пошані поета. Книга поезій В. Барабаша „Поеми й афоризми" з поштовою пересилкою в ціні 29.50 дол. Посвідки можна використати у податкових цілях.

До будівельного комітету пам'ятника В. Барабаша ввійшли: Степан Пресунька, Оленка Неґрич, Михайло Неґрич, Тіна Батерновська, Едвард Солоника, Василь Леціцький, д-р Мирослав Гладишевський. Його очолив Іван Новосад, уродженець Січі та колишній президент централі КУК. Оформлено також Дорадчий комітет в складі: Оксана Крипс (Ванкувер) і Зенон Круцько та д-р Михайло Марунчак (Вінніпеґ).

В справі видання і пожертв на пам'ятник слід писати до: Markian Shashkevyc Centre, 418 Aberdeen Ave., Winnipeg, Man., Canada R2W 1V7.

Допомога ЗУАДК жертвам чорнобильської катастрофи

(Закінчення зі стор. 4)

талановитих творчих людей із світлим розумом і дійсних українців-патріотів, що дуже багато горя зазнали за совєтської влади, а тепер через тяжкі умови життя дальше терплять. Канцелярія ЗУАДК має ряд зворушливих листів-подяк за ту скромну допомогу, але постійну і щомісячну, що дає їм змогу і в тих преважких умовах існувати, а навіть творити.

Ми раді, що хоч трохи можемо допомогти, а треба було б далеко більше. Отож сподіваємося на щирий дружній відгук на ті великі потреби наших шановних, але дуже убогих братів і сестер-інтелектуалів, творців пера, а також малярів, скульпторів.

Н. П.

З великим болем повідомляємо, що упокоїлася в Бозі наша найдорожча МАМА, СЕСТРА І ТЕТА

бл. п.
ІРЕНА СЕМЕНЮК

ПАНАХИДА відбудеться у вівторок 28-го березня 1995 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.
ПОХОРОН — 29-го березня о год. 9:30 ранку з церкви св. Юра в Ню Йорку на цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишила у глибокому смутку:

доньки — ХРИСТЮ та
— ОЛЮ з родинами
сестер — д-р СТЕФАНІЮ МАКАР-ЛАВДІ та
— ЗОНЮ ЧЕРВЕЦЬКУ в Україні
братові — ОЛЬГУ МАКАР,
— ОЛЕКСАНДРУ та
ближчу і дальшу родину .

Із глибоким жалем повідомляємо приятелів і знайомих, що після довгої недуги упокоївся в Бозі на 91-му році життя в Бетезді, Мд. наш найдорожчий МУЖ. БАТЬКО і ДІДО

бл. п.
РОМАН ЛУЦИК

колишній начальник Маслосоюзу в Дрогобичі, Катовицях, Тернополі і Стрию.

ПАНАХИДА відбудеться 28-го березня у Вашінґтоні Д.К.
ПОХОРОН 29-го березня із собору Пресвятої Родини у Вашінгтоні Д,К., опісля на українське кладовище Cedar Hill District of Columbia.

Залишені в жалобі:

дружина — ЛЕСЯ
доня — ХРИСТЯ з мужем БОГДАНОМ БАЛКОМ
внучка — НАТАЛЯ
родина — БУКАТІВ в ЗСА й Україні.

Ділимося сумною вісткою, що 26-го березня 1995 р. в Джерзі Сиrі, Ню Джерзі, проживши 84 роки відійшов у вічність наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і ДІДО

бл. п.
МИКОЛА ШЕРЕМЕТА

зі села Кінашів, Рогатинського повіту.

ПАНАХИДА відбудеться в понеділок і вівторок 27-го і 28-го березня 1995 р. о год. 7:30 веч. в Greenville Funeral Home Danforth Avenue, Jersey City, N.J.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в середу 29-го березня 1995 р. о год. 10:30 ранку в українській католицькій церкві свв. Петра і Павла в Джерзі Сиrі, Ню Джерзі, а відтак на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Опечалені:

дружина — ПАРАНЬКА
доньки — СТЕФАНІЯ ЛЕДІ з мужем ДЖЕЙМЗ, з доньками ХРИСТИНОЮ, НАТАЛКОЮ і сином ДЖЕЙМЗ
— МАРІЙКА РУТ з мужем ІВАНОМ, донькою ІВАНКОЮ і сином СТЕФАНОМ
— ІРЕНА ЛАЩУК з мужем МИХАЙЛОМ і доньками ОКСАНКОЮ, ДАРЦЕЮ і СТЕФЦЕЮ
— ПЕТРУСЯ з мужем ЕДОМ і синами НИКОЛОЮ і МАРКОМ
— ОКСАНА КУЗИШИН з мужем БОГДАНОМ і сином АНДРІЄМ та донькою КАТЕРИНОЮ
брат — МИХАЙЛО ШЕРЕМЕТА
племінник — МИХАЙЛО КОШІЛЬ з дружиною ЕДНОЮ
свати — родини ЛЕДІ, РУТ, ЛАЩУК, ФЛЯГ і КУЗИШИН
та ближча і дальша родина в ЗСА, Арґентині і Україні.

Замість квітів, просимо складати пожертви на: Сиріт в Україні (UNWLA Welfare Fund, 108 Second Avenue, NY, NY, 10003) або на Український Музей (203 Second Avenue, NY, NY, 10003).

Імпрези при церкві Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі

Останніми часами мали місце дві цікаві імпрези: висвітлення фільму про появу Богородиці в Ґарабандаль, Еспанія, включно з поясненнями і коментарями д-ра Михайла Розалюка з Торонто, 18-го і 19-го лютого 1995 року, субота і неділя, о год. 12-ій полудня, в залі ім. Патріярха Йосифа; і вшанування пам'яті Патріярха Йосифа-Ісповідника, в 103-ті роковини від дня його народження, яке відбулося в 26-го лютого 1995 року зі Службою Божою і опісля святочною програмою в Святопокровській залі.

Сан Себастіян де Ґарабандаль — це маленьке село, всього до 80 домів, дуже мальовничо розкинене на Кантабрійських горах Північної Еспанії. 18-го червня 1961 року на пограниччі цього села, серед розкішної природи, бавилися чотири дівчинки, а саме: Марі Льолі Мазон, Якінта Ґонзалєз, Марі Круз Ґонзалєз і Кончіта Ґонзалєз, усі віком 11–12 років, коли раптом дуже загриміло і перед ними з'явився ангел, а потім скоро зник. Вражені дівчатка побігли до церковці і розповіли людям про цю пригоду. Ще протягом 12-ти днів з'являвся їм ангел, в різних обставинах і на тому самому місці. А вкінці заговорив до них та сказав, що 2-го липня 1961 року появиться їм Пречиста Діва.

Цього дня зібралося багато людей зі села і околиць, разом зі своїми священиками. Близько год. 6-ої вечора діти прийшли до місця, де вже бачили ангела, і тоді появилася Богородиця, в сяйві, оточена двома ангелами. Одного дівчатка пізнали з попередніх зустрічей — це був Архангел Михаїл, як вони потім довідалися.

Дівчатка молилися і розмовляли з Божою Матір'ю протягом наступних років, аж до року 1965 року. Вона об'являлася їм ще сотні разів. Візії дівчаток були попереджені трьома внутрішніми покликами, вони падали на коліна та увіходили в небесну екстазу і стигми. Тоді дуже змінялися і були в стані вийняткового духового піднесення. Один зі священиків, о. Люїс Марія Андреу, молодий єзуїт, який був свідком появлення Богородиці, сказав такі слова: „Які ми щасливі, що маємо Божу Матір в небі. Сьогодні найщасливіший день у моєму житті". Після цього він нагло впав і віддав духа. Матір Божа потім сказала дівчаткам, що він умер у приступі безмежної любови до Бога і радости. В своїх появах Матір Божа закликала людство до покаяння, просила навернутися до Бога, його законів та провадити взірцеве життя. Бо в противному разі прийде тяжка кара за гріхи. „Це мої останні перестороги для вас", — сказала Богоматір.

Сьогодні треба з прикрістю ствердити, що в цілому світі дуже розпаношилися розпуста і аморальність. Нема любови до ближнього та взаємного вирозуміння серед людей і народів світу. У цьому котексті згадати хоч би аґресію могутньої Росії проти маленької Чечні. Диявол старається запанувати над світом, людський світ йому в цьому потурає.

Невро-психіятри, лікарі та інші наукові експерти не змогли засвідчити у дівчаток якихось розумових чи фізіологічних вад або змін. І мусіли визнати, що не можна заперечити можливості надприродної причини цих явищ. Багато невиліковно хворих одужали. Хоч би згадати Джозефа Ломанджіно з Бруклина, який ще 6-літнім юнаком осліп в наслідок нещасного випадку. Він гаряче молився і через віру виздоровів.

В минулому було в світі багато випадків появи Богородиці — у Люрді, Фатімі, Меджигорах в Югославії, та в нашому галицькому селі Грушеві. І цікавим явищем є, що Богородиця появлялася звичайно юним, невинним дівчаткам та серед весняної, але скромної природи. Навіть Христос родився в бідній яскині, оточений домашніми тваринками, на сіні, а не в палаті і багатствах цього світу. Як співається в нашій колядці, „не в царських палатах, але в бідних яселках". Може, Боже Провидіння з розмислом хотіло вказати людству на цю занедбану істину, що більше половини населення плянети, на жаль, живе у злиднях і нестатках.

Хочу ще додати, що всі дівчатка вийшли заміж і заснували свої сімейні гнізда та провадять доброчесне життя. Три з них одружилися з американцями і живуть в ЗСА, а одна в Еспанії.

В дні 26-го лютого вшановано пам'ять Патріярха Йосифа. В цій інтенції запрошений гість о. крилошанин Іван Кротець, парох парафії свв. Володимира і Ольги з Чикаґо, в співслуженні о. Івана Чировського, пароха місцевої церкви, відправив Службу Божу і сказав змістовну проповідь. У ній він нав'язав до Великоднього Посту та підкреслив неперевершене значення любови до ближнього. Бо Господь сказав: „Те, що ви вчинили доброго найменшому братові, ви робите мені".

До Служби Божої співав мішаний церковний хор церкви Покрова Пресвятої Богородиці у Пармі, під диригентурою інж. Зенона М'ягкого. По Службі Божій почалася святочна програма, яку відкрив молитвою і опісля нею проводив о. парох Іван Чировський. Першою точкою був виступ мецco-сопрано Надії Тарнавської, яка в супроводі бандури відспівала три пісні: „Ой зійшла зоря", „Кант до Пресвятої Богородиці" і „Через поле широкеє".

З черги Наталія Кріслата деклямувала цікавий монтаж із творів українських поетів. Висловлені у них думки зводилися до однієї: Патріярх помер, але його дух, ідеї з'єднання, його заповіт залишилися життєвим дороговказом.

Опісля Оленка Ґудз відіграла на піяно твір Бетовена „Для Елізи". Кульмінаційною точкою програми був виступ гостя з Чикаґо о. крил. Івана Крітця. У своєму дуже оригінальному слові прелеґент зосередився над епохальними ідеями, надзвичайно плодовитою працею і візією Патріярха. ІІ-го квітня 1945 року він, вже як Владика з правом наслідства, був арештований органами КҐБ і страждав 18 літ в Сибіру. ІІ -го вересня 1963 р. заходами Папи Івана XXIII та президента ЗСА Джона Кеннеді був звільнений зі заслання і прибув до Риму. Патріярх збагатив наш народ надзвичайними здобутками і надбанням в Римі і діяспорі, заснувавши храм св. Софії, Університет св. Климентія, церкву свв. Сергія і Вакха, обитель-монастир о. Студитів, а головне — на духовому полі сконсолідував та зміцнив нашу спільноту. Це була надзвичайно талановита і релігійна людина. Патріярх дуже підкреслював значіння науки і нашу спадщину та традиції. Видав багато наукових творів та організував літні курси в Римі. Він, в'язень Христа Ради, звернув увагу на східнє благочестя. Його візії відновлення нашої Церкви і постання вільної України здійснилися, тільки його глибокі думки ще й дотепер не використані для добра нашої Церкви і народу. Тому мусимо мати в Римі, при Апостольській Столиці, людину високих духових та патріотичних вальорів, аби своєчасно давати відсіч плянам, подібним до відомої „Остполітік", які суперечать завіщанню Патріярха та ідеї створення Патріярхату. Наш Синод відносно ідеї Патріярхату повинен бути рішучим і послідовним, тим більше, що як сказав Патріярх, — „ми вже його маємо".

Прелеґент підкреслив змагання Слуги Божого Митр. Шептицького і Патріярха Йосифа-Ісповідника до єдности церков — екуменізму, та згадав про мучеництво обох українських церков, католицької і православної. Православні — це наші брати і сестри і їхня історія та переслідування подібні до наших. Ще в 1963 році, на II Ватиканському Соборі Патріярх запропонував піднести Києво-Галицьку Метрополію до гідности Патріярхату, але тоді, на жаль, деякі наші ієрархи не зрозуміли важливости цієї пропозиції.

Треба згадати, що сцена на залі була гарно прикрашена портретом незабутнього Патріярха з датами 1892–1984 та букетами квітів. Молитвою „Боже Великий, Єдиний" та встанням з місць закінчено цю святочну й успішну програму.

Д-р Володимир Боднар

Свято Жінки— Героїні в Філядельфії

Жіночі організації, складові СФУЖО, силою своїх відділів у Філядельфії влаштували 5-го березня ц.р. в ОУКЦентрі імпрезу, присвячену тим, які не вагаючись віддавали труд, терпіння, а то й саме життя заради здобуття свободи Україні. Це організації: Об'єднання Українських Православних Сестрицтв в ЗСА (місцевий відділ св. Ольги, в обов'язках голови Надія Савчук); Союз Українок Америки (Округа, голова Оксана Фаріон); Об'єднання Жінок ОЧСУ (голова Люба Сілецька) і Український Золотий Хрест (20-ий відділ ім. О. Ґенґало, голова Ольга Нич).

Імпрезу відкрила змістовним словом Марія Євсевська, відома діячка серед православного жіноцтва, педагог. Виступи учасниць програми відбулися на тлі фотомонтажу жінок із героїчним минулим: Алла Горська, майстер вітражу, закатована совєтським режимом в Києві 25 років тому, Катря Зарицька і Галина Дидик, в'язні ҐУЛаґу з відбуттям 25-літнього терміну, Ірина Стасів-Калинець, Ірина Сеник — поетеси, Стефанія Шабатура — майстер ґобелену, тепер діячка товариства „Милосердя", Оксана Попович — історик, — усі в'язні тяжких термінів у мордовських таборах, Оксана Мешко, довголітній в'язень, борець за свободу держави і свободу духа. Червоні маки оздобили їх портрети.

М. Євсевська представила прелеґентку д-ра Ніну Караванську-Строкату як визначну дисидентку, борця за національні права і свободу ув'язнених совєтським режимом жінок. Ні одна з них не затратила у тих нелюдських умовинах життя свого глибокогуманного обличчя, прагнення допомогти ближньому. Не втрачала жодна із згаданих у слові Н. Караванської постатей своєї життєвої настанови — безкомпромісово обстоювати свої принципи, не обмінюючи їх на полегші життя для себе чи для своїх дітей. Тільки така настанова високоморальної стійкости може врятувати, виправити не раз захитаний ворогом хребет нації.

Великим прикладом незламности і найвищої материнської любови є все життя Оксани Мешко, символу національно-гуманного благородства. Учасники свята з великою увагою слухали оснований на християнській моралі концепт життя української людини, викладений достойною прелеґенткою, колишнім в'язнем ҐУЛаґу. З черги Н. Пазуняк прочитала уривок із спогадів О. Мешко.

Музична точка у виконанні подружжя — отця Олега і пані-матки Жовнірович принесла хвилину мистецької насолоди: романс Л. Когана, та „Аве Марія" Ф. Шуберта; інструменти: трубка — о. Олег і піяно — пані-матка.

Програму завершив дуже вдало підібраний монтаж із поезій, які провели ляйтмотив боротьби українських жінок за свободу України, коли вони клали своє молоде життя на жертовник Батьківщини. Монтаж поезій зладила акторка і режисер Володимира Кавка, виховна референтка УЗХ. Дала вона змогу виступити перед слухачами наче на екрані подій останнього століття тим, які вже „у тверді небесній зорями сіяють над нами земними". Саме вона зробила вступ для сприймання вибраних поезій, якими промовляли уявні постаті у виконанні молодих талановитих рецитаторок — львів'янок Лесі і Наді Петрик, які виявили майстерність опанувати текст. В. Кавка поєднувала їх виступ відповідно дібраним плетивом словесних фраз. Так виступили в монтажі Софія Галечко — січова стрількиня, Віра Бабенко — зв'язкова Головного Отамана Симона Петлюри, Ольга Басараб (у поезії Остапа Грицая), Олена Теліга (у її власній поезії „Мужчинам"), повстанка УПА Супрун (в поезії Яра Славутича) та повстанки в Кінґірі, яких убивали танками в 1954 році, немов чавлячи свободу України навіки... Та серед шестидесятників з'явилися нові паростки волі. Серед них Алла Горська, мисткиня, майстер вітражу, яким зобразила була для вестибюлю Київського Університету гнівного Шевченка — „...кайдани порвіте!", за що згинула жорстокою смертю з руки відвічного ворога України саме 25 років тому (відображено у поезії „Ярій, душе..." Василя Стуса). Музичний супровід на бандурі виконала Рома Скочиляс-Докгорн, що гарно презентувалася в стилевім борщівськім одязі. Треба б ще згадати, що акомпаньяментом для поезії О. Теліги була мелодія, скомпонована для бандури Михайлом Телігою, мужем поетеси, бандуристом, що згинув в той самий час, що й дружина його, розстріляний гестапо в лютому 1942 року в Бабиному Яру в Києві. Мелодія на бандурі була виконана прилюдно вперше.

Численлна публіка разом із виконавцями закінчила цей вдалий вечір співом національного гимну.

Н.П.

РІВНЕ. — Консультативна рада громадських і політичних організацій області ухвалила рішення провести на початку травня урочисті збори, присвячені 50-річчю перемоги над фашизмом з участю вояків УПА, представників органів влади та громадсько-політичних організацій. Голова рівенської організації Демократичної Партії України Володимир Гуменюк сказав, що збори мають вшанувати пам'ять героїв Української Повстанської Армії, які згинули у боях проти окупантів, та виявити належну пошану до всіх живих патріотів-українців, які зі зброєю в руках захищали рідну землю у воєнні роки.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

УКРАЇНІЯДА?

Треба радіти, що „Наш Спорт" — спортовий щорічник УСВТ „Чорноморська Січ", Нюарк, Н.Дж., читають не тільки спортсменки й спортовці Америки і Канади; є він почитним журналом і в Україні і не один визначний спортсмен чи діяч України ділиться своїми враженнями та поглядами на сторінках „Нашого Спорту" і цікавиться спортовими успіхами діяспори.

Приємно було прочитати в його останньому числі привіт Президента України Леоніда Кучми нашим спортовцям і спортсменкам та всім фізкультурникам з побажанням нових осягів та успіхів! Високо оцінила Україна і всі наші спортові досягнення, а вже імпонує їм дуже збереження національного спорту з метою предемонструвати українську єдність, український характер, дати можливість українській молоді запізнати українських чеснот.

Сьогодні є слушна нагода продовжувати таку традицію, але вже на ширшому рівні: виринає потреба провести таки справді всеукраїнські ігри — Україніяду!

Задум гідний якнайширшої підтримки.

Над ним покищо дискутують у старій твердині національного спорту — у Координаційній Раді Української Спортової Асоціяції Львова. Організатори цього величного задуми вважають, що в сучасній ситуації в Україні саме Львів, давнє княже місто, зі старою спортовою традицією, чи не янкайкраще надається на місце проведення паршої Україніяди. У Львові ж бо, як і впродовж багатьох віків, панує дух творчости, надхнення, піднесення. Сучасний Львів, твердять організатори, це і своєрідне горнило українського духу, української культури, місто української інтеліґенції, українського слова

Організатори надіються, що в червні 1996 року воно стане і містом єднання українського спорту і українського мистецтва, містом світового українства.

Е. Жарський

Юні саночники України тренувалися в Лейк Плесід

В часі з 3-го до 12-го лютого ц.р., завдяки прихильності Федерації саночників ЗСА і підтримці УСЦАК, на саночних доріжках в Лейк Плесід мали змогу тренуватися члени юнацької збірної України: Ігор Ворпаєв, Анатолій Чух, Ольга Кусик, Олег Дівінський і Володимир Пироженко. Опікувався цими юнаками член Федерації санного спорту ЗСА Дмитро Фелд, який тісно співпрацює з Проводом УСЦАК.

Після повернення в України до Управи УСЦАК наспів лист-подяка від Федерації санного спорту України, підписаний президентом Федерації Олександром Чирвінцевим, в якому, між іншим, написано: „Шановний пане Стебельський! Федерація санного спорту України дуже вдячна Вам та Вашим співробітникам в УСЦА за надану допомогу та можливість збірній команді України з санного спорту взяти участь у Юнійорському Чемпіонаті Світу та проводити тренування на стартовій остакаді в Лейк Плесід, від 3—12 лютого ц.р. Завдяки Вашій допомозі наші спортсмени мали змогу взяти участь у цих змаганнях...

З великою подякою за турботу за наших спортсментів!

Президент Федерації О.Ч.

ВІСТКИ УСВТ „Ч. СІЧ", НЮАРК
УСПІШНІ ВИСТУПИ ФУТБОЛЬНИХ ДРУЖИН

Перша дружина продовжує розгривки турніру „Ґуд Спорт" в м. Мідлтавн, Н. Дж., кожного вівтірка вечорами. В останніх трьох змаганнях „Січовики" перемогли своїх суперників погромними вислідами: з клюбом „Келлі" — 9:1, з Іст Бранзвіком С.К. — 6:1 і Елизабетом — 10:0. Ігри цього турніру продовжуються.

Дня 19-го березня ц.р. „Ч. Січ" розпочала другу половину сезону в півпрофесійній дивізії Ґарден Стейт Ліґи на площі Фарчерс Ґров, в Юньйон, о год. 5-ій по пол. з клюбом Сейрвіл Юнайтед.

Календарець змагань ІІ-ої половини сезону:

2-го квітня — на площі Фарчерс Ґров, з клюбом Піскатавей Юнайтед;

23-го квітня — на виїзді, з клюбом „Мілян" С.К.;

7-го травня — на виїзді, з клюбом Персипені Селтікс;

14-го травня — на площі Фарчерс Ґров, з польським клюбом „Фальконс";

21-го травня — на площі Фарчерс Ґров, з німецьким клюбом „Кікерс".

Після змагань розпочнуться розгривки „Плей оф" за чемпіонат обидвох підгруп, як теж за Чашу Ню Джерзі.

Жіноча дружина здобула чемпіонат турніру

Жіноча дружина „Ч. Січі" взяла участь в турнірі в закритій залі, в якому, перемігши усіх своїх суперниць, здобула трофей чемпіонок.

Висліди змагань жіночої дружини: „Ч. Січ" — Філядельфія Ґріффінс — 1:0, „Ч. Січ" — Філядельфія Флеймс „Еліт" — 4:0. „Ч. Січ" — Гейслет Юнайтед — 2:0 і „Ч. Січ" — Клярксгавн В.С.К. — 1:0.

Після цих фінальних змагань Провід турніру „Ґудспортс" вручив нашій дружині Трофей чемпіонок.

З виступів відбиванкових дружин „Ч. Січі"

Як і в минулих роках, обидві відбиванкові дружини „Ч. Січі" — жіноча й чоловіків єдині в східніх ЗСА репрезентують у Відбиванковій Асоціяції українське ім'я. Жіноча дружина досі відбула два турніри, в яких на 10 дружин-учасниць закінчила на 5-му і 4-му місцях. В складі дружини виступають: А. Томко (провідниця), З. Завадівська, Х. Стасюк, О. Лотоцька, І. Іваськів, Т. Менцінська, Л. Рудакевич і Е. Андерсон. Дружина чоловіків досі відбула три турніри в Ню Джерзі і Ню Йорку. В першому турнірі в Гантер Каледжі між 10-ти клюбами „Січовики" дійшли до півфіналу, в якому були еліміновані клюбом „НоРадіо" В.К. вислідом 9:15, 15:13 і 10:15. В другому турнірі в м. Воррен, Н. Дж., між вісьмома клюбами-учасниками турніру „Ч. Січ" зайняла третє місце. В цьому турнірі не було „Плей оф".

В останньому турнірі, знову в м. Воррен, „Ч. Січ" вдруге дійшла до півфіналу і цим разом програла з сильним клюбом „Бакнел" В.К., вислідом 10:15, 15:12, 10:15. В складі дружини виступають: А. Гладкий (провідник), А. Стасюк, М. Завадівський, А. Пенцак, М. Дулин, Р. Кош, В. Кравець, А. Брозина.

Розгривки відбиванкового сезону продовжуються.

Провід відбуванкової ланки закликає зацікавлених юначок й юнаків, або перспективних змагунок й змагунів включитися до діючих дружин „Ч. Січі". Тренінґи чоловічої дружини проходять кожної середи, жіночої в четверги—вечорами в гімнастичній залі католицької школи св. Івана Хрестителя при Сенфорд Авеню в Нюарку.

(от)

В Україні

КИЇВ. — У пресовому центрі Міністерства Освіти повідомили, що Міністерство Юстиції затвердило нові умови приймання до вищих навчальних закладів України у 1995 році. Висліди шкільних іспитів враховуватися не буде. Вступники, які атестовані з української мови та літератури, складатимуть обов'язковий конкурсний іспит з цих дисциплін.

Чужоземні громадяни українського походження, які мають направлення від українських національно-культурних товариств, приймаються на рівних правах з громадянами України лише при вступі на такі спеціяльності як українська мова і література, історія, журналістика. Якщо вони хочуть вчитися на інші спеціяльності, то їм доведеться платити гроші за навчання.